

Kristityt, ateistit ja islamista luopuneet Irakissa

Tietoa raportista

Tässä raportissa käsitellään Irakin kristittyjen, ateistien ja islamista luopuneiden tilannetta. Maahanmuuttoviraston maatietopalvelu on käsitellyt aihepiiriä aiemmin esimerkiksi 30.10.2020 julkaisemassaan [raportissa](#), ja 3.2.2021 julkaistussa kyselyvastauksessa¹. Käsillä oleva raportti päivittää aiemman raportin, ja keskittyy aiheesta marraskuun 2020 jälkeen julkaistuihin lähteisiin. Tutkimustyö saatiin päätökseen huhtikuun 2022 alussa. Raportissa käytetään lähteenä erilaisia julkisesti saatavilla olevia aineistoja, joita täydennetään maatietopalvelun toteuttamalla, Irakin kristittyjen parissa toimivien tahojen haastatteluilla. Tahojen ja heidän toimintamahdollisuuksiensa turvaamiseksi haastatteluihin viitataan raportissa heidän omasta toivomuksestaan anonyymisti.

Raportin laadinnassa on noudatettu Euroopan unionin yhteisiä suuntaviivoja lähtömaatiedon tuottamisesta (2008). Raportti perustuu huolellisesti valittuihin lähteisiin, joista kaikki on listattu raportin lähdeluetteloon. Ilmeisiä ja kiistattomia tosiasioita lukuun ottamatta kaikki esitetty tieto on tarkastettu useammasta lähteestä, ellei muuta erikseen mainita. Raportissa esitetyt tiedot on hankittu, arvioitu ja käsitelty huolellisesti, raportin laatimisen varatun ajan ollessa rajattu. Raportti ei pyri olemaan kaikenkattava, eikä sitä tule pitää yksinään minkään oleskeluluvan, pakolaisaseman tai turvapaikkahakemuksen perusteena. Vaikka jotain tapahtumaa, henkilöä tai organisaatiota ei olisi mainittu raportissa, tämä ei tarkoita, etteikö kyseistä tapahtumaa olisi tapahtunut tai kyseistä henkilöä tai organisaatiota olisi olemassa. Raportissa esitetyt tiedot, näkemykset ja lausunnot eivät välttämättä edusta Maahanmuuttoviraston virallista kantaa, eikä se ole poliittinen kannanotto tai oikeudellinen arvio.

¹ Maahanmuuttovirasto/ maatietopalvelu 3.2.2021.

About the report

This report discusses the situation of Christians, atheists and persons leaving Islam in Iraq. Finnish Immigration Service's Country Information Service has discussed this topic previously in a report published on 30 October 2020 and in a COI query response published on 3 February 2021. This report updates the previous report and focuses on sources published after October 2020. The research was finalised in the beginning of April 2022. Different types of public sources utilised in the report are supplemented with interviews, conducted by the Country Information Service, of people and organisations working among Iraqi Christians. At the request of the interviewees, they are cited in the report anonymously for the sake of protecting both them and their activities.

The report was written according to the common EU-guidelines for processing factual COI (2008) and composed on the basis of carefully selected sources. All sources used are referenced. All information presented, except for undisputed and/or obvious facts, has been cross-checked, unless stated otherwise. The information provided has been researched, evaluated and processed with utmost care within a limited time frame. The report does not aim to be exhaustive and neither is it conclusive as to the merit of any particular claim to a residence permit, refugee status, or asylum. If a certain event, person or organisation is not mentioned in the report, this does not mean that the event has not taken place or that the person or organisation does not exist. The information, perspectives and statements presented in the report do not necessarily reflect the opinion of the Finnish Immigration Service, nor should the report be regarded as a legal or judicial statement.

Kristityt, ateistit ja islamista luopuneet Irakissa

1. Kristittyjen lukumäärä ja maantiede	4
2. Kristittyjen oikeudellinen ja yhteiskunnallinen asema	7
2.1 Kristittyjen oikeudellinen asema.....	7
2.2 Kristittyjen yhteiskunnallinen asema	7
2.3 Kristittyjen asema Irakin Kurdistanin alueella	12
3. Kristinuskoon kääntyneiden asema.....	14
3.1 Kääntyneiden seurakunnat	14
3.2 Kääntymisen julkitulosta koituvat seuraukset	15
4. Kristittyihin ja erityisesti kristinuskoon kääntyneisiin kohdistuvat oikeudenloukkaukset	16
4.1 Irakin keskushallinnon alueet	16
4.2 Irakin Kurdistan (KRG).....	21
5. Ateistien ja islamista luopuneiden asema.....	23
Lähteet	24

1. Kristittyjen lukumäärä ja maantiede

Yhdysvaltain ulkoministeriön (USDoS) vuotta 2020 käsittelevässä uskonnonvapausraportissa viitataan kristittyjen johtohenkilöiden, kansalaisjärjestöjen ja median tietoihin, joiden mukaan Irakissa elää alle 250 000 kristittyä, joista arviolta 67% on taustaltaan kaldealaisia (kaldealaiskatolinen kirkko) ja lähes 20% assyrialaisia (idän assyrialainen kirkko). Lisäksi Irakissa elää syyrialaisortodokseja, syyrialaiskatolilaisia, armenialaiskatolilaisia, armenialaisapostolisia, anglikaaneja ja muihin protestanttisiin kirkkokuntiin kuuluvia kristittyjä. Raportissa viitataan myös armenialaisten johtohenkilöiden tietoihin, joiden mukaan Irakissa elää yhteensä n. 7 000 armenialaista kristittyä.² Reutersin 1.3.2021 julkaiseman katsauksen³ mukaan Irakissa elää 200 000–300 000 kristittyä, ja maassa toimii yhteensä 14 virallisesti tunnustettua kristittyä kirkkokuntaa. Reutersin mukaan jopa 80% Irakin kristityistä olisi taustaltaan kaldealaisia, 10% syyrialaiskristittyjä (syyrialaisortodoksit ja -katolilaiset), 5% assyrialaisia (idän assyrialainen kirkko)⁴, 3% armenialaiskristittyjä ja 2% arabitaustaisia kristittyjä. Lisäksi Irakissa on kreikkalaisortodokseja, koptiortodokseja, roomalaiskatolisia ja pieni määrä protestantteja.⁵

United States Institute of Peace -tutkimuslaitoksen (USIP) asiantuntija Elie Abouaoun arvioi 3.3.2021 julkaistussa artikkelissa, että useimmat Irakin kristityistä elävät joko Irakin Kurdistanissa tai Nineven läänin Hamdaniyan piirikunnassa.⁶ Reutersin 1.3.2021 julkaiseman katsauksen mukaan suurin osa Irakin kristityistä elää Bagdadissa, Nineven tasangoilla ja Irakin Kurdistanissa. Bagdad on Irakin kristittyjen enemmistöä edustavan kaldealaisen kirkon keskus, ja kaldealaisilla on eri puolilla Irakia yhteensä 110 kirkkoa. Lisäksi eri puolilla Irakia toimii 57 roomalaiskatolista kirkkoa. Suurin syyrialaiskristittyjen yhteisö elää Nineven läänissä, Bartelan, Bashiqaan ja Qaraqoshin kaupungeissa, ja syyrialaiskristityillä on Irakissa yhteensä 82 kirkkoa. Assyrialaiskristityillä on Irakissa 21 kirkkoa, joista 17 toimii Bagdadissa. Armenialaiskristityillä (armenialaiskatolilaiset ja -ortodoksit) on Irakissa 19 kirkkoa. Kreikkalaisortodokseilla on Bagdadissa kolme ja koptiortodokseilla neljä kirkkoa.⁷ Kirkuk Now -verkkojulkaisun 20.4.2021 julkaisemassa laajassa, Bagdadin kristittyjä käsittelevässä artikkelissa esitetään, että Bagdadissa eläisi noin 100 000 kristittyä.⁸

Kristitty Open Doors -järjestö viittaa tammikuussa 2022 julkaisemassaan raportissa World Christian Databasen⁹ tietoihin, joiden mukaan Irakissa elää 166 000 kristittyä,¹⁰ joista 95 700 (57,7%) on taustaltaan katolisia, 55 400 (33,4%) ortodokseja, 10 000 (6%) protestantteja, 70 000 itsenäisten kirkkokuntien jäseniä ja 5 000 mihinkään kirkkokuntaan kuulumattomia. Saman lähteen tietojen mukaan 42,2% kristityistä on samanaikaisesti kytköksissä useampaan kirkkokuntaan, mikä selittää edellä esitetyt lukumäärät/prosenttiosuudet. Kristityistä noin 14 600 on taustaltaan evankelisia ja 37 800 uudistajia (eli karismaattisen liikkeen jäseniä ja helluntailaisia).¹¹ Irakin kristittyjen parissa työskennellyt henkilö esittää, että Kaldean katolinen

² USDoS 2021, s. 3.

³ Reutersin katsauksen tiedot perustuvat Iraqi Christian Foundationin, tutkija Saad Salloumin tutkimuksiin ja erilliseen haastatteluun sekä Yhdysvaltain ulkoministeriön vuoden 2019 uskonnonvapausraporttiin.

⁴ Reuters huomauttaa, että Irakissa elävät etniset assyrialaiset kuuluvat idän assyrialaisen kirkon ohella myös muihin kristittyihin kirkkokuntiin.

⁵ Reuters 1.3.2021.

⁶ Abouaoun 3.3.2021.

⁷ Reuters 1.3.2021.

⁸ Kirkuk Now/ Al-Mashat 20.4.2021.

⁹ Kyseessä on Brill-kustantamon ylläpitämä maksullinen [tietokanta](#).

¹⁰ Open Doors 24.1.2022, s. 5.

¹¹ Open Doors 24.1.2022, s. 22.

kirkko arvioisi Irakissa elävien, perinteisiin kirkkoihin kuuluvien kristittyjen määräksi 166 000 (vertaa World Christian Databasen tiedot edellä). Henkilö katsoo arvion perustuvan jonkinlaisen rekisterin asemesta kirkko- ja seurakunnista koottuihin arvioihin.¹²

Käytettävissä olevista lähteistä ei löytynyt tarkkaa, ajantasaista tietoa Irakin Kurdistanin aluehallinnon (KRG¹³) alueilla elävien kristittyjen lukumäärästä¹⁴. KRG:n uskontojen rinnakkaiselosta vastaavan osaston johtaja Amir Othman on esittänyt, että Irakin 250 000–300 000 kristitystä 90% (eli 225 000–270 000) eläisi Irakin Kurdistanissa.¹⁵ Yhdysvaltain ulkoministeriön vuotta 2020 käsittelevän uskonnonvapausraportin mukaan Irakin Kurdistanin alueella toimii aluehallinnon tunnustamien kristittyjen kirkkokuntien lisäksi 11 rekisteröityä evankelista (ja muuta protestanttista) kirkkoa¹⁶, joista useammilla on monia paikallishaaroja.¹⁷ Raportin mukaan Irakin Kurdistanin viranomaiset ovat hyväksyneet uusien kristittyjen kirkkojen rekisteröitymisen silloin, kun kirkolla on ollut vähintään 150 jäsentä^{18,19} Yhdysvaltain ulkoministeriön mukaan KRG:n alueella toimivissa evankelisissa kristityissä kirkoissa on noin 2 000 rekisteröityä jäsentä, minkä lisäksi tuntematon määrä pääasiassa islamista kristinuskoon kääntyneitä henkilöitä harjoittaa uskontoaan salassa.²⁰

Maahanmuuttoviraston haastatteleminen tahojen ja julkisten lähteiden sisältämien tietojen perusteella kristittyjä elää Irakin keskushallinnon alueilla ainakin Bagdadin, Basran, Kirkukin ja Nineven lääneissä. KRG:n alueella kristittyjä elää Erbilin, Dohukin ja Suleimanian lääneissä.²¹ Kristinuskoon kääntyneiden kanssa työskentelevän tahon mukaan aktiivisesti uskontoaan harjoittavia kristittyjä yhteisöjä toimii edellä mainittujen läänien lisäksi myös Nasiriyassa.²² Maahanmuuttoviraston 12.3.2021 julkaisemassa kyselyvastauksessa läpikäytyjen tietojen perusteella myös Diyalan läänissä eläisi joitakin kristittyjä perheitä.²³ Esimerkiksi IOM esittää kesäkuussa 2019 julkaisemassaan artikkelissa, että Baquban kaupungissa eläisi 12 kristittyä perhettä,²⁴ ja vastaava tieto esitetään myös Shafaq Newsin 25.12.2021 julkaisemassa

¹² Maahanmuuttovirasto/ maatietopalvelu 26.11.2021.

¹³ Lyhenne johdettu Kurdistanin aluehallinnon englanninkielisestä nimestä (*Kurdistan Regional Government*).

¹⁴ Joitakin arvioita KRG:n kristittyjen lukumäärästä käydään läpi raportissa Maahanmuuttovirasto/ maatietopalvelu 30.10.2020, s. 17.

¹⁵ Kurdistan 24/ Ghafour 22.12.2021.

¹⁶ Yhdysvaltain ulkoministeriön uskonnonvapausraportissa listataan samat kirkot kuin vuoden 2019 tilannetta käsittelevässä raportissa, jossa rekisteröityjä kirkkoja todetaan olevan 14. Vuoden 2019 raportissa mainitaan myös kirkkojen toimipaikka: Nahda al-Qadassa Church (toimii Erbilissä ja Dohukissa), Nasari Evangelical Church (toimii Dohukissa), Kurd-Zaman Church (Erbilissä), Ashti Evangelical Church (Suleimaniassa), Evangelical Free Church (Dohukissa), The Baptist Church of the Good Shepherd (Erbilissä), al-Tasbih International Evangelical Church (Dohukissa), Rasolia Church (Erbilissä) sekä United Evangelical, Assemblies of God ja Seventh-day Adventist -kirkot (Erbilissä). USDoS 2021, s. 6; USDoS 2020, s. 10.

¹⁷ USDoS 2021, s. 6.

¹⁸ Tieto poikkeaa Yhdysvaltain ulkoministeriön vuotta 2018 käsittelevän raportin esittämästä tiedosta, jonka mukaan viranomaiset olisivat hyväksyneet kirkkojen rekisteröitymisen silloin, kun niillä on ollut vähintään 50 jäsentä. USDoS 2019, s. 6.

¹⁹ USDoS 2021, s. 6.

²⁰ USDoS 2021, s. 3.

²¹ Maahanmuuttovirasto/ maatietopalvelu 14.12.2021; Maahanmuuttovirasto/ maatietopalvelu 9.12.2021; Maahanmuuttovirasto/ maatietopalvelu 26.11.2021; Open Doors 24.1.2022, s. 11, 22.

²² Maahanmuuttovirasto/ maatietopalvelu 14.12.2021.

²³ Maahanmuuttovirasto/ maatietopalvelu 12.3.2021, s. 1–2.

²⁴ IOM/ Aziz 6/2019.

uutisessa²⁵. USIPin Elie Abouaoun esittää, että myös Tikritissä eläisi muutamia kristittyjä perheitä.²⁶

Open Doorsin tammikuussa 2022 julkaiseman raportin mukaan vain viidessä Irakin läänissä – Erbilissä, Dohukissa, Kirkukissa, Ninevessä ja Suleimaniassa – eläisi virallisesti kristittyjä väestöä (läänejä yhteensä 18). Useimpien kristittyjen todetaan keskittyneen Irakin Kurdistaniin (Erbil, Dohuk ja Suleimania). Lisäksi kristittyjä on keskittynyt myös Nineven lääniin. Open Doorsin mukaan Bagdadissa ja Basrassa eläisi enää vain hyvin harvoja sellaisia kristittyjä, jotka eivät ole taustaltaan kääntyneitä.²⁷ Open Doors esittää (aiempien vuosien tavoin) myös tammikuussa 2022 julkaisemassaan raportissa, että kristinuskoon kääntyneitä eläisi kaikissa Irakin lääneissä.²⁸ Irakilaisen ihmisoikeusjärjestö Hammurabi Human Rights Organizationin (HHRO) vuotta 2020 käsittelevän raportin mukaan kristittyjen läsnäolo Irakissa on rajautunut tietyille alueille, kuten pääkaupunki Bagdadiin, Nineven tasangolle ja Irakin Kurdistaniin. HHRO:n mukaan kristityt olisivat hävinneet²⁹ monilta perinteisiltä asuinalueiltaan, kuten Amarasta (Missanin läänissä), Nasiriyasta, Anbarista, Diyalasta ja Hillasta (Babylonin läänissä). Lisäksi HHRO toteaa, että Salah al-Dinin läänin viimeiset kristityt perheet olisivat muuttaneet pois Tikritin kaupungista ja siirtyneet Nineven läänin Hamdaniyan piirikuntaan vuoden 2020 aikana.³⁰

Kristinuskoon kääntyneiden kanssa työskentelevän tahon mukaan Bagdadissa on kääntyneiden yhteisöjä, ja kääntyneet osallistuvat suhteellisen aktiivisesti paikallisten, ei-muslimitaustaisten kristittyjen seurakuntien toimintaan. Etelä-Irakin läänien osalta kääntyneitä elää Basran kaupungissa, minkä lisäksi myös Karbalassa ja Najafissa on joitakin pieniä ryhmiä. Irakin Kurdistanissa kääntyneillä on oma, Erbilin Ankawassa toimiva seurakunta.³¹ Irakin kristittyjen parissa työskennellyt henkilö esittää, että Irakin Kurdistanin alueella eläisi noin 150–300 kurdia, jotka olisivat taustaltaan kristinuskoon kääntyneitä entisiä muslimeja. Erbilissä toimii julkisesti seurakunta, jonka jäsenenä on noin 30 muslimitaustaista kristittyä. Haastateltu arvioi, että Irakin keskushallinnon alueella (Bagdadin, Basran, Anbarin ja Nineven lääneissä) eläisi "muutamia satoja" muslimitaustaisia kristinuskoon kääntyneitä. Haastatellun henkilön mukaan Bagdadissa on pieni seurakunta, joka kokoontuu kirkkorakennuksessa, ja jossa arvioidaan toimivan jopa 30 muslimitaustaista kristittyä.³²

Irakin kristittyjen parissa työskennellyt henkilö esittää, että myös Anbarin läänissä toimisi pieni kristinuskoon kääntyneiden henkilöiden muodostama ryhmä.³³ Kristinuskoon kääntyneiden kanssa työskentelevä taho taas esittää, ettei Anbarin läänissä toimisi evankelisia kristittyjä yhteisöjä tai kristinuskoon kääntyneiden yhteisöjä. Tahon mukaan Anbarin läänin kaltaisilla alueilla saattaa oleskella yksittäisiä evankelisia kristittyjä, mutta ei kokonaisia yhteisöjä. Tahon mukaan Anbarin läänissä sijaitsevassa Habbaniyan kaupungissa on katolisia kirkkoja, mutta tällä ei ole tietoa siitä, onko paikallisia katolisia kristittyjä edelleen jäljellä. Tahon mukaan on mahdollista, että Irakissa toimisi "siellä täällä" katolisen kirkon pieniä seurakuntia.³⁴ Esimerkiksi

²⁵ Shafaq News 25.12.2021.

²⁶ Abouaoun 3.3.2021.

²⁷ Open Doors 24.1.2022, s. 11, 22.

²⁸ Open Doors 24.1.2022, s. 22.

²⁹ Raportissa käytetty muotoilu "disappearance [...] of presence".

³⁰ HHRO [päiväämätön], s. 5.

³¹ Maahanmuuttovirasto/ maatietopalvelu 14.12.2021.

³² Maahanmuuttovirasto/ maatietopalvelu 26.11.2021.

³³ Maahanmuuttovirasto/ maatietopalvelu 26.11.2021.

³⁴ Maahanmuuttovirasto/ maatietopalvelu 14.12.2021.

katolistaustaisen Asia Newsin 30.11.2021 julkaiseman uutisen mukaan Missanin läänin Amaran kaupungissa elää 8 kristittyä (oletettavasti kaldealaista) perhettä.³⁵

Yhdysvaltain ulkoministeriön siteeraamien Kansainvälisen siirtolaisuusjärjestön (IOM) tietojen mukaan (vuoden 2020 lopussa) yhteensä 1,2 miljoonasta sisäisesti siirtymään joutuneesta (IDP) irakilaisesta 7 % (eli noin 84 000) oli taustaltaan kristittyjä. Irakin IDP-väestöstä valtaosan todettiin oleskelevan Erbilin, Dohukin, Kirkukin, Nineven ja Suleimanian lääneissä.³⁶ Lisäksi arviolta 62 kristittyä oli vuonna 2020 edelleen kateissa³⁷ (vuonna 2019 vastaava luku oli 150).³⁸

2. Kristittyjen oikeudellinen ja yhteiskunnallinen asema

2.1 Kristittyjen oikeudellinen asema

Irakin kristittyjen oikeudellista asemaa käsitellään seikkaperäisesti Maahanmuuttoviraston 30.10.2020 julkaisemassa raportissa.³⁹ Saatavilla olevien tietojen perusteella Irakin kristittyjen oikeudellisessa asemassa ei ole tapahtunut muutoksia raportin julkaisemisen jälkeen. Ihmisoikeusjärjestö Freedom Housen vuotta 2021 käsittelevän katsauksen mukaan Irakin perustuslaki takaa uskonnonvapauden, mutta käytännössä monet irakilaiset kohtaavat väkivaltaa ja altistuvat maan sisäiselle pakolaisuudelle uskonnollisen identiteettinsä takia.⁴⁰ Yhdysvaltain ulkoministeriö viittaa uskonnollisten johtajien ja kansalaisjärjestöjen edustajien tietoihin, joiden mukaan uskonnonvapaudelle asetettiin laajamittaisia rajoituksia Irakin keskushallinnon alueilla myös vuonna 2020.⁴¹ Irakin lainsäädäntö kieltää muslimien kääntymisen muihin uskontoihin,⁴² ja myös alaikäiset lapset määrittävät muslimiksi tilanteessa, jossa jompikumpi vanhemmista kääntyy islamiin.⁴³ Niin sanotut jumalanpilkkalait ovat edelleen voimassa, vaikka niiden toimeenpanemisen todetaan olevan harvinaista⁴⁴.

2.2 Kristittyjen yhteiskunnallinen asema

Maahanmuuttoviraston haastattelemien tahojen mukaan Irakissa eläviä kristittyjä kohdellaan edelleen⁴⁵ sekä Irakin keskushallinnon että Irakin Kurdistanin aluehallinnon (KRG) alueilla ns. toisen luokan kansalaisina.⁴⁶

Freedom Housen mukaan useimmat Irakin poliittisista johtajista ilmoittivat terroristijärjestö ISISin (ns. "Islamilainen valtio") kukistumisen jälkeen tukevansa Irakin uskonnollista monimuotoisuutta,

³⁵ Asia News 30.11.2021.

³⁶ USDoS 2021, s. 4.

³⁷ Yhdysvaltain ulkoministeriön uskonnonvapausraporteissa käsitellään vuonna 2014 Irakissa puhjennun ISIS-konfliktin aikana kadonneita henkilöitä, jotka kuuluvat Irakin etnisiin- ja/tai uskonnollisiin vähemmistöihin.

³⁸ USDoS 2021, s. 13.

³⁹ Maahanmuuttovirasto/ maatietopalvelu 30.10.2020, s. 6–8.

⁴⁰ Freedom House 2022 [osio D2].

⁴¹ USDoS 2021, s. 1.

⁴² USDoS 2021, s. 5.

⁴³ Freedom House 2022 [osio D2]; USDoS 2021, s. 5.

⁴⁴ Osoituksena tästä USCIRF tilastoi vuosina 2014–2018 vain kaksi tapausta, joissa Irakin viranomaiset olisivat panneet täytäntöön jumalanpilkkalaissa säädettyjä rangaistuksia. USCIRF [päiväämätön], s. 17.

⁴⁵ Vrt. Maahanmuuttovirasto/ maatietopalvelu 30.10.2020, s. 6–8.

⁴⁶ Maahanmuuttovirasto/ maatietopalvelu 14.12.2021; Maahanmuuttovirasto/ maatietopalvelu 9.12.2021; Maahanmuuttovirasto/ maatietopalvelu 26.11.2021.

ja ISISin hallinnasta vapautetuilla alueilla elävien vähemmistöuskontojen edustajien todetaan kytkevän pääsääntöisesti harjoittamaan uskontoaan vapaasti.⁴⁷ Samalla Freedom House kuitenkin toteaa etnisten ja uskonnollisten ryhmien jäsenten kärsivän tavanomaisesti syrjinnästä ja sorrosta sellaisilla alueilla, joilla ko. ryhmä on vähemmistöasemassa, minkä seurauksena monet tällaisten ryhmien jäsenet hakevat turvaa muilta asuinalueilta ja muista Irakin lääneistä.⁴⁸

United States Institute of Peace (USIP) Elie Abouaoun arvioi 3.3.2021 julkaistussa artikkelissa, että Irakin kristittyjen pääasialliset huolenaiheet liittyvät yhteisön turvallisuuteen ja arvokkuuteen. Abouaounin mukaan kristityt pelkäävät fyysisen hävityksen (*physical elimination*) lisäksi myös kristillisen identiteettinsä kokemaa hävitystä. Abouaounin mukaan tehokkaimmat Irakin turvallisuudesta vastaavat toimijat joko tukevat tai ovat osia Irania tukevien aseellisten ryhmien muodostamaa "ekosysteemiä", minkä seurauksena Irakin turvallisuustoimijat eivät herätä luottamusta kristittyjen keskuudessa, ja Irakia ei koeta kristityille turvallisiksi.⁴⁹ Hollannin ulkopoliittinen instituutti Clingendael esittää monien Nineven tasangon kristittyjen pelkäävän terroristijärjestö ISISin palaavan alueelle, minkä vuoksi nämä myös pelkäävät asua kylissä, jotka sijaitsevat sunninarabien asuinalueiden läheisyydessä.⁵⁰

Yhdysvaltain liittovaltion alainen United States Commission on International Religious Freedom (USCIRF) toteaa vuotta 2020 käsittelevässä raportissaan Iranin tukemien puolisolitaallisten militioiden jatkuvan erityisesti Irakin pohjoisosissa uskonnollisten ja etnisten vähemmistöryhmien jatkuvaa häirintää, minkä todetaan vaikeuttavan uskonnonvapauskysymyksiin liittyvien parannusten tekemistä.⁵¹ USCIRF:n maaliskuussa 2022 julkaiseman katsauksen mukaan Irakin viranomaiset ovat osoittaneet johdonmukaisesti kyvyttömyytensä tai haluttomuutensa puuttua puolisolitaallisten militioiden laittomaan toimintaan ja suojella kansalaisiaan militioiden tekemiltä oikeudenloukkauksilta.⁵²

Irakin kristittyjen parissa työskennelleen henkilön mukaan Irakin kristittyjen tilanne on Irakin keskushallinnon alueilla "vetäytyvä", eli kristityt pyrkivät edelleen joko Irakin Kurdistaniin tai pois Irakista, ja kristityn väestön väheneminen johtaa seurakuntien sulkemiseen. Yksittäisissä tapauksissa kristityt saattavat myös pyrkiä Nineven läänin ja Mosuliin, mutta haastateltu henkilö epäilee tällaisen muuttoliikkeen olevan vähäistä, sillä Nineven läänin tilanne on edelleen hyvin epävarma ja yhteiskunnan ja infrastruktuurin jälleenrakentaminen on kesken.⁵³ Irakilaisen pastorin mukaan Nineven läänissä elävistä kristityistä vain harvat ovat palanneet Mosulin kaupunkiin siellä heidän mielestään vallitsevan, terroristijärjestö ISISin maailmankuvaa vastaavan ajattelun takia. Nineven tasangon kristityissä kylissä elävien kristittyjen tilanteen kuvataan olevan merkittävästi parempi, sillä kylät ovat kristittyjen itsensä hallinnassa.⁵⁴ HHRO:n mukaan Mosulin kaupungissa eli vuonna 2020 vain 70 kristittyä.⁵⁵

Maahanmuuttoviraston 3.2.2021 julkaisemassa kyselyvastauksessa tarkastellaan useampia uutislähteitä vuosilta 2019–2020, joissa käsitellään Bagdadin ja Basran kristittyjen seurakuntien kuihtumista kristittyjen poismuuton seurauksena.⁵⁶ Saatavilla olevien tietojen perusteella vastaava kehitys jatkui myös vuoden 2021 aikana.⁵⁷ Kirkuk Now -verkkojulkaisun 20.4.2021 julkaiseman artikkelin mukaan vuoden 2003 tilanteeseen verrattuna vain joka kahdeksas

⁴⁷ Freedom House 2022 [osio D2].

⁴⁸ Freedom House 2022 [osio F4].

⁴⁹ Abouaoun 3.3.2021.

⁵⁰ s. 27.

⁵¹ USCIRF 4/2021, s. 74.

⁵² USCIRF/ Omer 3/2022, s. 3.

⁵³ Maahanmuuttovirasto/ maatietspalvelu 9.12.2021.

⁵⁴ Maahanmuuttovirasto/ maatietspalvelu 9.12.2021.

⁵⁵ HHRO [päiväämätön], s. 12.

⁵⁶ Ks. Maahanmuuttovirasto/ maatietspalvelu 2.3.2021, s. 4.

⁵⁷ Kirkuk Now/ Al-Mashat 20.4.2021; Maahanmuuttovirasto/ maatietspalvelu 26.11.2021.

Bagdadin kristityistä oleskelisi edelleen kaupungissa. Artikkelissä esittää, että esimerkiksi assyrialaiskristittyjen kaupunginosana tunnetussa Dorassa eläisi enää tuhat kristittyä, siinä missä heitä eli kaupunginosassa aiemmin yli 150 000. Artikkelin mukaan kristityt ovat paenneet Bagdadista uhkausten, syrjinnän sekä työmahdollisuuksien ja palveluiden puutteen takia. Artikkelissa esimerkiksi haastatellaan Dohukissa elävää kristittyä asianajajaa, joka olisi paennut Al-Baladiyatın kaupunginosasta marraskuussa 2019 sen jälkeen, kun eräs aseellinen ryhmä oli uhkaillut tätä.⁵⁸

Irakin kristittyjen parissa työskennelleen henkilön mukaan kristityn väestön väheneminen Bagdadissa ja muilla Irakin keskushallinnon alueilla on seurausta kristittyjen taloudelliseen ja yhteiskunnalliseen asemaan liittyvästä yleisestä epävarmuudesta ja tulevaisuuden rakentamisen vaikeudesta.⁵⁹ Yhdysvaltain ulkoministeriön mukaan vähemmistöuskontojen yhteisöjen johtajat ovat todenneet vähemmistöjen olevan aliedustettuina Irakin hallinnossa, ja tämän todetaan rajoittavan vähemmistöihin kuuluvien henkilöiden pääsyä hallinnon tarjoamiin taloudellisiin mahdollisuuksiin.⁶⁰ Irakilaisen pastorin mukaan Irakin keskushallinnon alueiden epävakaa poliittinen tilanne vaikuttaa alueilla elävien kristittyjen asemaan, ja synnyttää näiden keskuudessa Irakin Kurdistaniin suuntautuvaa muuttoliikettä.⁶¹ Myös kristinuskoon kääntyneiden kanssa työskentelevän tahon mukaan kristityt yrittävät edelleen lähteä pois Irakista. Samanaikaisesti erityisesti katolisten kirkkojen johtajat ovat korostaneet Irakin tilanteen parantuneen ja kristittyjen paluun olevan mahdollinen.⁶² Open Doorsin mukaan kristittyjen miesten maastamuutto vaikuttaa näiden tuloista riippuvaisiin perheisiin ja (perheiden toimeentulosta huolehtiviin) paikallisiin seurakuntiin.⁶³

Irakin kristittyjen parissa työskennelleen henkilön mukaan kristittyjen yhteisöjen johtajat pyrkivät vauhdittamaan yhteisöjen jälleenrakentamista Nineven läänissä. Haastateltu esittää, että alueella on esimerkiksi rakennettu uusia kristittyjä rakennuksia shiitaustaisten puolisoitaallisten miilitioiden takavarikoimien rakennusten tilalle. Haastateltu kiinnittää kuitenkin huomiota paikallisten kristittyjen yhteisöjen skaalassa tapahtuneeseen muutokseen: Mikäli vain puolet yhteisöstä on palannut tiettyyn kylään, esimerkiksi palveluammateissa työskentelevien on aiempaa vaikeampaa löytää kylästä itselleen asiakkaita ja ansaita toimeentulonsa entiseen tapaan.⁶⁴

Clingendaelin toukokuussa 2021 julkaiseman raportin mukaan ei-islamilaisten vähemmistöryhmät ovat huolissaan shiitaustaisten shabakien⁶⁵ Nineven tasangon kyliin ja kaupunkeihin suuntautuvasta muuttoliikkeestä, jonka esitetään koskevan erityisesti perinteisesti kristittyjen asuttamia alueita Tilkaifin ja Hamdaniyan piirikunnissa. Nineven tasangon muslimiväestön ja uskonnollisten vähemmistöjen välisten jännitteiden todetaan olevan seurausta muslimien vähemmistöihin kohdistamista syrjivistä käytänteistä ja ei-muslimien haluttomuudesta elää rinnakkain alueen muslimiväestön kanssa.⁶⁶ Irakilaisen pastorin mukaan Iranin valtion shabakeille antama tuki, jonka turvin nämä ostavat Nineven läänin kristittyjen maita ja koteja muodostaa ongelman alueen kristityille.⁶⁷ The New York Timesin 5.3.2021 julkaiseman artikkelin mukaan Irakin keskushallinto olisi myöntänyt Bartelan ja Qaraqoshin

⁵⁸ Kirkuk Now/ Al-Mashat 20.4.2021.

⁵⁹ Maahanmuuttovirasto/ maatietopalvelu 26.11.2021.

⁶⁰ USDoS 2021, s. 17.

⁶¹ Maahanmuuttovirasto/ maatietopalvelu 9.12.2021.

⁶² Maahanmuuttovirasto/ maatietopalvelu 14.12.2021.

⁶³ Open Doors 24.1.2022, s. 15.

⁶⁴ Maahanmuuttovirasto/ maatietopalvelu 26.11.2021.

⁶⁵ Shabakit ovat Nineven läänin alueelle keskittynyt etninen vähemmistö, jonka jäsenet käyttävät omaa shabakin kieltään. Minority Rights Group arvioi vuonna 2017 Irakissa elävien shabakien määräksi noin 250 000, joista 70% arvioitiin olevan uskonnolliselta taustaltaan shiiamuslimeja. Minority Rights Group International 11/2017.

⁶⁶ Ezzedine & Di Pietrantonio Pelise 5/2021, s. 27–28.

⁶⁷ Maahanmuuttovirasto/ maatietopalvelu 9.12.2021.

kaupunkien kristityille oikeuden päättää kaupungeissa toteutetuista rakennushankkeista ja maakaupoista, mikä mahdollistaa kristityille epäsuotuisiksi katsottujen hankkeiden ja kauppojen estämisen.⁶⁸ Clingendaelin mukaan Nineven tasangon kristityt syrjivät shabakiväestöä kohtelemalla näitä "toisen luokan kansalaisina", ja shabakit syrjivät vuorostaan kristittyjä turvautumalla aseellisiin joukkoihinsa ja kohdistamalla kristittyihin väkivaltaa.⁶⁹

Kristinuskoon kääntyneiden kanssa työskentelevän tahon mukaan Irakin keskushallinnon alueilla elävien kristittyjen yhteisöjen tilanne on jollakin tavalla parantunut. Irakilaisten, sekä erityisesti kristittyjen uskonnollisten johtajien, todetaan pyrkivän aktiivisesti kristittyjen aseman parantamiseen.⁷⁰ Katolisen kirkon johtaja paavi Franciscus I vieraili Irakissa maaliskuussa 2021. Paavi tapasi vierailun aikana mm. shiiamuslimien ylimmän uskonnollisen johtajan suurajatollah Ali al-Sistanin, ja Sistani antoi vierailun yhteydessä lausunnon, jossa tämä painotti Irakin kristittyjen oikeutta elää rauhassa muiden irakilaisien tavoin.⁷¹ Kristinuskoon kääntyneiden kanssa työskentelevän tahon mukaan paavin vierailu on vaikuttanut jossain määrin positiivisesti kristittyjen tilanteeseen, minkä lisäksi tämä nostaa esille vaikutusvaltaisen shiiauskonoppinut Muqtada al-Sadrin kristityille antaman tuen^{72,73} Irakin kristittyjen parissa työskennelleen henkilön mukaan paavin vierailu on antanut "moraalista tukea" kaldealaiskatoliselle kirkolle ja muille perinteisille kirkkokunnille, mutta haastateltu ei ole varma siitä, oliko vierailulla mitään konkreettisia seurauksia.⁷⁴ Irakilainen pastori esittää, että paavin vierailuun liittyvien negatiivisten kommenttien suuri määrä osoittaisi sen, kuinka paljon Irakin valtaväestö "vihaa" kristittyjä. Haastatellun mukaan Irakin kristittyjen (tosiasiallinen) vapaus harjoittaa uskontoaan on vähäinen, ja tämä kuvaa useimpia lakeja "vain sanoiksi paperilla".⁷⁵

Irakin kristittyjen parissa työskennelleen henkilön mukaan kristinuskon symbolit ovat sallittuja sekä Irakin keskushallinnon että KRG:n hallitsemilla alueilla. Haastatellun henkilön mukaan kristityt symbolit ovat "vahvasti esillä" kristityissä rakennuksissa ja esimerkiksi kristittyjen kulkueiden yhteydessä.⁷⁶ Kääntyneiden kanssa työskentelevän tahon mukaan Irakin keskushallinnon alueilla toimivat kristityt kirkot auttavat ihmisiä ja seurakunnat ovat tulleet "todella ulospäänsuuntautuneemmiksi". Esimerkiksi Bagdadissa toimii kristitty- ja muslimitaustaisten kääntyneiden evankelinen seurakunta, jolla on oma radiokanava ja hyväntekeväisyystyötä Irakin eri alueilla.⁷⁷ Open Doorsin mukaan Irakin Kurdistanissa elävät kristityt kykenevät usein kantamaan julkisesti kristinuskon symboleja, kuten ristejä, ilman että tästä koituu ongelmia, joskin nämä ovat poistaneet symbolit joissakin harvoissa tapauksissa autoistaan ei-toivotun huomion välttämiseksi. Irakin keski- ja eteläosissa elävät kristityt eivät kuitenkaan käytä usein näkyviä kristinuskon symboleja, sillä tämä saattaisi johtaa häirintään tai syrjintään tarkastuspisteillä, yliopistolla, työpaikoilla tai hallinnon rakennuksissa asioitaessa.⁷⁸

⁶⁸ The New York Times/ Arraf 5.3.2021.

⁶⁹ Ezzedine & Di Pietrantonio Pelise 5/2021, s. 29.

⁷⁰ Maahanmuuttovirasto/ maatielopalvelu 14.12.2021.

⁷¹ Ks. esim. AP/ Winfield & Abdul-Zahra 6.3.2021; Al Jazeera/ Al-Marashi 9.3.2021.

⁷² Muqtada al-Sadrin ja tämän tukijoiden Irakin kristityille antamasta tuesta ks. esim. The New York Times/ Arraf 16.10.2021. Kristinuskoon kääntyneiden kanssa työskentelevä taho viittaa Sadrin kristityille antaman tuen yhteydessä esim. Gulf Newsin uutisoimaan tapaukseen, jossa Sadr erotti poliittiseen liikkeeseensä kuuluvan runoilija Abbas Abdul Hassanin sen jälkeen, kun kristitty runoilija Ranin Tabouni vetosi Sadrin julkisesti ja kertoi Hassanin syyllystyneen kunniansa julkiseen loukkaamiseen. Ks. Gulf News/ Nasrallah 17.10.2021.

⁷³ Maahanmuuttovirasto/ maatielopalvelu 14.12.2021.

⁷⁴ Maahanmuuttovirasto/ maatielopalvelu 26.11.2021.

⁷⁵ Maahanmuuttovirasto/ maatielopalvelu 9.12.2021.

⁷⁶ Maahanmuuttovirasto/ maatielopalvelu 26.11.2021.

⁷⁷ Maahanmuuttovirasto/ maatielopalvelu 14.12.2021.

⁷⁸ Open Doors 24.1.2022, s. 31.

Irakin keskushallinnon ja KRG:n viranomaiset ovat lisänneet kirkkojen turvallisuustoimia kristittyjen juhlapyhien (pääsiäinen ja jouluku) aikana.⁷⁹ Yhdysvaltain ulkoministeriön raportin mukaan Irakin keskushallinnon alueilla elävät kristityt välttelevät edelleen uskonnollisten juhlapyhien (näkyvää) juhlimista, mikäli ne osuvat samaan ajankohtaan shiiamuslimien vuosittaisten suruaikojen (*Muharram* ja *Ashura*) kanssa, ja ei-muslimitaustaisten vähemmistöjen edustajat tuntevat itsensä (edelleen) muslimitaustaisen enemmistön painostamiksi, mitä tulee tiettyjen islamilaisten tapojen, kuten *hijabin* käytön ja ramadanin edellyttämän paaston, noudattamiseen. Raportin mukaan ei-muslimitaustaisten sekä myös ei-shiialaisten naisten kerrotaan kohtaavan yhteisön painetta *hijabin* käyttöön ja täysmukaan pukeutumiseen häirinnän välttämiseksi *Muharramin* ja erityisesti *Ashuran* aikana.⁸⁰ Open Doorsin mukaan Irakin kristityt raportoivat lisääntyneestä painostuksesta, joka liittyy esimerkiksi islamin tapojen noudattamiseen ja lisääntyneeseen valvontaan, ja järjestö esittää painostuksen lisääntyvän kristittyjen yhteisön koon pienentyessä.⁸¹

Open Doorsin mukaan uskonnollisesti motivoituneiden ääriyhmiin ja ei-kristittyjen johtohenkilöiden (lietsomat) väkivaltaisuudet vaikuttavat Bagdadissa ja Basrassa toimiviin evankelisiin, helluntailaisiin ja baptistikirkkoihin, ja myös kyseisiin kirkkoihin Irakin viranomaisten taholta kohdistuvan syrjinnän todetaan olevan säännöllistä. Open Doorsin mukaan Irakin jumalanpilkkalakeja saatetaan myös käyttää näitä kirkkoja vastaan, mikäli niiden epäillään tekevän lähetystyötä muslimien keskuudessa.⁸² Kuten edellä kohdassa 2.1 kuitenkin todetaan, jumalanpilkkalakeiden toimeenpaneminen on ollut Irakissa kuitenkin harvinaista. Open Doorsin mukaan suvaitsemattomuus, syrjintä ja sorto vaikuttavat myös Irakin perinteisiin kristittyihin kirkkokuntiin. Erityisesti uskonnollisesti motivoituneiden aseellisten ryhmien ja ei-kristittyjen johtohenkilöiden todetaan olevan vastuussa sortotoimista, mutta perinteisten kirkkojen esitetään kohtaavan syrjintää myös Irakin viranomaisten taholta.⁸³ Kristinuskoon kääntyneiden kanssa työskentelevän tahon mukaan Irakin viranomaiset eivät juuri puutu perinteisten kristittyjen kirkkokuntien jäsenten tai kristinuskoon kääntyneiden toimintaan niin kauan, kuin toiminnalla ei katsota olevan vaikutusta Irakin hallinnon vastaisiin mielenosoituksiin tai mellakoihin. Haastatellun mukaan viranomaisten omat asenteet vaikuttavat kuitenkin varmasti siihen, miten kristittyihin ja kristinuskoon kääntyneisiin suhtaudutaan.⁸⁴ Myös irakilaisen pastorin mukaan yksittäisten virkamiesten asenteilla on vaikutusta siihen, miten kristittyjä kohdellaan Irakin paikallisviranomaisten toimesta.⁸⁵

Open Doors kuvaa Irakin yhteiskuntaa tammikuussa 2022 julkaisemassaan raportissa hyvin heimovaltaiseksi, minkä esitetään pätevän erityisesti uskonnollisia jännitteitä ja väkivaltaa kokeneisiin alueisiin, millä tarkoitetaan pääasiassa terroristijärjestö ISISin aiemmin kontrolloimia alueita⁸⁶. Irakin heimojen todetaan olevan hyvin vaikutusvaltaisia, ja heimojen tapojen ja perinteiden noudattamisen esitetään olevan usein Irakin valtiollisen lainsäädännön noudattamista tärkeämpää, heimojen toimiessa tavallisesti lain yläpuolella. Heimokulttuurin ja islamin yhteyden todetaan vaikuttavan Irakin kristityn väestön osalta pääasiassa muslimitaustaisiin kääntyneisiin.⁸⁷

⁷⁹ USDoS 2021, s. 14.

⁸⁰ USDoS 2021, s. 23. Vrt. Maahanmuuttovirasto/ maatietopalvelu 30.10.2020, s. 15.

⁸¹ Open Doors 24.1.2022, s. 15–16.

⁸² Open Doors 24.1.2022, s. 7.

⁸³ Open Doors 24.1.2022, s. 7.

⁸⁴ Maahanmuuttovirasto/ maatietopalvelu 14.12.2021.

⁸⁵ Maahanmuuttovirasto/ maatietopalvelu 9.12.2021.

⁸⁶ Open Doorsin käsitys ISISin aiemmin kontrolloimien alueiden erityisestä heimovaltaisuudesta perustuu todennäköisesti heimojen ja heimo-oikeuden rooliin ISIS-konfliktia seuranneessa paikallisessa sovinnonteossa. Ks. esim. Bobseine 7.11.2019; Parry & Aymerich 1/2022.

⁸⁷ Open Doors 24.1.2022, s. 24.

Irakilaisen pastorin mukaan paikallisväestön suhtautuminen kristittyihin saattaa vaihdella paikasta toiseen. Pastorin mukaan Kirkukissa elävien kristittyjen asema on Bagdadissa ja Basrassa elävien kristittyjen asemaa parempi, sillä Kirkukin kaupungissa on monia etnisiä ryhmiä, joilla on paljon keskinäisiä ongelmia, joilta kristityt ovat kyenneet toistaiseksi välttymään. Pastorin mukaan tietyssä naapurustossa toimivan moskeijan edustamalla suhtautumistavalla on usein vaikutusta siihen, miten naapuruston asukkaat suhtautuvat kristittyihin.⁸⁸ Myös kristinuskoon kääntyneiden kanssa työskentelevän tahon mukaan moskeijoilla on ehdottomasti vaikutusta siihen, miten paikallisväestö kristittyihin suhtautuu.⁸⁹

Yhdysvaltain ulkoministeriön mukaan vuonna 2019 perustettu komitea, jonka tehtävänä on palauttaa Nineven läänin kristityiltä viety omaisuus näiden alkuperäisille omistajille, jatkoi toimintaansa myös vuonna 2020. Yhdysvaltain ulkoministeriön mukaan vastaavaa kristittyjen omaisuuden palauttamiseen pyrkivää komiteaa ei ollut toiminnassa Bagdadissa tai muissa Irakin lääneissä. Kristityn parlamenttiedustajan Yonadam Kannan mukaan hän ja muut kristityt johtajat jatkoivat myös henkilökohtaisesti työtään kristittyjen paluun mahdollistamiseksi. Kannan mukaan hän vastaanotti vuonna 2020 kristityiltä aiempaa vähemmän turvallisuuteen tai kotien takavarikoimiseen liittyviä valituksia. Kanna totesi myös tekevänsä yhteistyötä Irakin korkeimman oikeusneuvoston kanssa kristittyjen omaisuuden ostamisen ja myymisen vaikeuttamiseksi.⁹⁰

2.3 Kristittyjen asema Irakin Kurdistanin alueella

Kuten edellä käy ilmi, Maahanmuuttoviraston haastattelemat lähteet arvioivat myös Irakin Kurdistanin (KRG) alueella elävien kristittyjen olevan edelleen ns. toisen luokan kansalaisia.⁹¹ Irakin kristittyjen parissa työskennelleen henkilön mukaan kristittyjen tilanne olisi kuitenkin muuttunut KRG:n alueella aiempaan verrattuna selkeästi helpommaksi. Haastateltu viittaa KRG:n pääministeri Masrour Barzanin 4.10.2021 antamaan julkilausumaan, jonka mukaan Ankawan kaupunginosa tulee saamaan Erbilistä erillisen autonomisen piirikunnan (*district*) aseman.⁹² Samanaikaisesti kristityt ovat haastatellun mukaan myös KRG:n alueella tietyllä tavalla "alisteisessa" asemassa. Haastatellun mukaan kristittyjen "alisteisuus" ilmenee esimerkiksi heikompana pääsynä työelämään.⁹³ Verkkolehti The New Arabin 10.3.2021 julkaisemassa artikkelissa kristittyjen todetaan kärsivän myös Irakin Kurdistanin turvallisuusjoukkojen hallitsemilla alueilla syrjinnästä ja yhteisön "välineellistämisestä" (*instrumentalisation*). Jälkimmäisellä termillä viitataan artikkelin perusteella kehitykseen, jossa KRG pyrkii vahvistamaan kristittyjen yhteisöjen välilyksellä otettaan Nineven läänin ns. kiistellyistä alueista, ja jossa KRG:n valtapuolue KDP (Kurdistanin demokraattinen puolue) pyrkii täyttämään kristityille aluehallinnossa varatut kiintiöpaikat omilla edustajillaan.⁹⁴ USCIRFin mukaan KRG:n uskonnolliset vähemmistöryhmät ovat raportoineet taloudellisesta syrjinnästä tapauksissa, joissa nämä eivät ole tukeneet aktiivisesti KDP:n toimintaa.⁹⁵

Irakilaisen pastorin mukaan kristittyjen asema on KRG:n alueella yleisesti ottaen turvattu. Pastorin mukaan kristityt kykenevät kuitenkin harjoittamaan ja ilmentämään uskontoaan julkisesti vain sellaisissa kylissä ja kaupungeissa, joissa kristittyjen katsotaan kuuluvan väestön

⁸⁸ Maahanmuuttovirasto/ maatietopalvelu 9.12.2021.

⁸⁹ Maahanmuuttovirasto/ maatietopalvelu 14.12.2021.

⁹⁰ USDoS 2021, s. 13.

⁹¹ Maahanmuuttovirasto/ maatietopalvelu 14.12.2021; Maahanmuuttovirasto/ maatietopalvelu 9.12.2021; Maahanmuuttovirasto/ maatietopalvelu 26.11.2021.

⁹² The New Arab/ Kranz; Rudaw/ Sirwan 7.10.2021.

⁹³ Maahanmuuttovirasto/ maatietopalvelu 26.11.2021.

⁹⁴ The New Arab/ Mercadier 10.3.2021.

⁹⁵ USCIRF/ Omer 3/2022, s. 4.

enemmistöön.⁹⁶ Open Doorsin tammikuussa 2022 julkaiseman raportin mukaan Irak on muuttumassa yleisesti konservatiivisemmaksi, mikä vaikeuttaa kristittyjen ja maallistuneiden muslimien elämää maassa. Raportissa esitetään, että myös Irakin Kurdistanissa elävien muslimitaustaisten kääntyneiden asema olisi muuttumassa tässä suhteessa aiempaa vaikeammaksi, ja kristityksi kääntyneiden kurditaustaisten pastoreiden esitetään tuntevan olonsa julkisilla paikoilla aiempaa turvattommaksi.⁹⁷ Yhdysvaltain ulkoministeriön vuotta 2020 käsittelevän uskonnonvapausraportin perusteella esimerkiksi naisten pukeutumista säätelevät islamilaiset normit eivät vaikuta Irakin Kurdistanin alueella eläviin kristittyihin vastaavalla tavalla kuin Irakin keskushallinnon alueilla eläviin kristittyihin.⁹⁸

Irakin yhteiskunnassa syvälle juurtunut korruptio vaikuttaa Open Doorsin tammikuussa 2022 julkaiseman raportin mukaan myös Irakin Kurdistanin aluehallinnon alueilla eläviin kristittyihin.⁹⁹ Raportissa esitetään, että vaikutusvaltaiset heimojohtajat¹⁰⁰, kurdipuolueiden vaikutusvaltaiset jäsenet tai näille uskolliset henkilöt¹⁰¹ sekä kurditaustaiset maanomistajat¹⁰² olisivat ottaneet KRG:n alueella haltuunsa kristittyjen omaisuutta. Yhdysvaltain ulkoministeriön mukaan KRG:n ministerineuvosto on perustanut komitean myös kristittyihin yhteisöihin vaikuttavien maakiistojen ratkaisemiseksi. Vuoden 2020 lopulle tullessa komitea ei ollut ryhtynyt konkreettisiin toimiin kiistojen ratkaisemiseksi.¹⁰³ Open Doorsin mukaan Irakin Kurdistanin alueella elävät kristityt raportoivat työpaikoilla ja asuntomarkkinoilla tapahtuvasta riistosta, minkä seurauksena kristityiltä vaaditaan esimerkiksi vuokramarkkinoilla muuta väestöä korkeampia vuokria.¹⁰⁴ Irakilaisen pastorin mukaan kristitty joutuu tavallisesti perääntymään kristityn ja muslimin välisessä riita-asiassa, vaikka hän olisi riidan osalta oikeassa.¹⁰⁵

Open Doorsin mukaan Irakin Kurdistanissa elävät sisäisesti siirtymään joutuneet kristityt kohtaavat kielimuurin liittyviä vaikeuksia integroitumisessa paikallisyhteisöön.¹⁰⁶ Irakilaisen pastorin mukaan kristittyjen kohtelu vaihtelee KRG:n alueella sen mukaan, puhuvatko he kurdia vai arabiaa^{107,108}. Kristinuskoon kääntyneiden kanssa työskentelevän tahon mukaan Irakin Kurdistanin alueen kristityt yhteisöt suhtautuvat arabitaustaisiin kääntyneisiin "varovaisesti", eikä näille anneta samalla tavalla "tilaa" seurakunnissa kuin muille kääntyneille. Haastatellun mukaan arabiankielisten syrjintä Irakin Kurdistanin alueella perustuu heidän etniseen taustaansa ja esimerkiksi niin ikään arabiaa puhuvat perinteisten kirkkokuntien edustajat eivät kohtaa vastaavaa.¹⁰⁹

⁹⁶ Maahanmuuttovirasto/ maatietopalvelu 9.12.2021.

⁹⁷ Open Doors 24.1.2022, s. 18–19.

⁹⁸ USDoS 2021, s. 23.

⁹⁹ Open Doors 24.1.2022, s. 24–25.

¹⁰⁰ Open Doors 24.1.2022, s. 24–25.

¹⁰¹ Open Doors 24.1.2022, s. 29.

¹⁰² Open Doors 24.1.2022, s. 30.

¹⁰³ USDoS 2021, s. 15.

¹⁰⁴ Open Doors 24.1.2022, s. 16.

¹⁰⁵ Maahanmuuttovirasto/ maatietopalvelu 9.12.2021.

¹⁰⁶ Open Doors 24.1.2022, s. 16.

¹⁰⁷ Irakin kristittyjen kanssa työskennelleen henkilön mukaan Irakin Kurdistanin kristityistä kaldealaiset ja assyrialaiset ovat lähtökohtaisesti arabitaustaisia ja puhuvat arabiaa, siinä missä kurditaustaiset ja kurdia puhuvat kristityt ovat kristinuskoon kääntyneitä. Maahanmuuttovirasto/ maatietopalvelu 26.11.2021.

¹⁰⁸ Maahanmuuttovirasto/ maatietopalvelu 9.12.2021.

¹⁰⁹ Maahanmuuttovirasto/ maatietopalvelu 14.12.2021.

3. Kristinuskoon kääntyneiden asema

3.1 Kääntyneiden seurakunnat

Kristinuskoon kääntyneiden kanssa työskentelevän tahon mukaan Bagdadissa toimii evankelinen seurakunta, jonka toimintaan osallistuu muslimitaustaisia kääntyneitä. Haastatellun mukaan seurakunnan toimintaan osallistuisi toisinaan enemmän muslimitaustaisia kääntyneitä kuin toisesta kristitystä kirkkokunnasta evankelisiksi kääntyneitä kristittyjä. Haastatellun mukaan kääntyneet käyvät kuitenkin seurakunnan kokoontumisissa salassa. Käytännössä tämä tarkoittaa sitä, että henkilö ei kerro edes perheelleen, minne hän on menossa, vaan saattaa esimerkiksi valehdella "tapaamisesta".¹¹⁰ Irakin kristittyjen parissa työskennellyt henkilö toteaa, että muslimitaustaisten kääntyneiden on mahdollista elää Bagdadissa ja harjoittaa uskontoaan kokoontumalla kotiseurakunnissa ja kirkkorakennuksissa vain siksi, että he eivät ole jääneet kiinni. Haastatellun mukaan Erbilissä elää "yksittäisiä ihmisiä", joiden tiedetään olevan julkisesti kristityksi kääntyneitä muslimeja. Samalla haastateltu arvioi tilanteen olevan toinen Dohukissa ja Zakhossa, jossa elävät kääntyneet ovat hyvin varovaisia ja pitävän kääntymisensä salassa. Haastateltu kuvaa Suleimanian tilannetta hieman Dohukia vapaammaksi.¹¹¹

Irakin kristittyjen parissa työskennelleen henkilön mukaan merkittävä osa irakilaisista kristinuskoon kääntyneistä on kääntynyt uskoon Turkissa. Haastateltu selittää tätä sillä, että Turkkiin siirtyessään irakilaiset siirtyvät myös Irakin paikallisyhteisöjen kontrollin ulkopuolelle. Haastatellun mukaan Turkissa kääntyneet ovat sekä arabi- että kurditaustaisia ja kotoisin sekä Irakin keskushallinnon että Irakin Kurdistanin aluehallinnon hallitsemilta alueilta. Haastateltu arvioi, että arabitaustaiset kääntyneet ovat Turkissa tekemisissä Syyrian kristittyjen arabiankielisten seurakuntien ja kurditaustaiset kääntyneet taas Iranin kurdien seurakuntien kanssa.¹¹² Kristinuskoon kääntyneiden kanssa työskentelevän tahon mukaan kristinuskoon kääntyneiden on mahdollista osallistua internetin välityksellä useiden eri seurakuntien toimintaan ja osallistuminen on mahdollista myös Irakin ulkopuolelta käsin. Tämä tekee kääntyneiden tilastoimisesta hyvin hankalaa, sillä Irakin kristityt seurakunnat ilmoittavat jäsenmääränsä seurakuntakohtaisesti. Tahon mukaan kääntyneiden lukumäärän arvioimista vaikeuttaa myös se, että kääntyneet saattavat vaihtaa asuinpaikkaansa esimerkiksi Irakin ja Turkin välillä.¹¹³

Open Doorsin tammikuussa 2022 julkaiseman raportin mukaan kaupunkien ja kylien paikalliset seurakunnat eivät kykene ottamaan mukaan toimintaansa paikallisia muslimitaustaisia kääntyneitä, vaan nämä joutuvat jättämään alkuperäisen kotipaikkansa turvallisuussyiden takia ja joko hakemaan turvaa suurten kaupunkien tarjoamasta nimettömyydestä tai poistumaan kokonaan Irakista. Raportin mukaan Irakin keskushallinnon alueilla toimivat kirkot saattavat joutua silmätikuksi (*become a target*) tai suljetuksi, mikäli niiden tiedetään ottavan mukaan toimintaansa muslimitaustaisia kääntyneitä. Open Doors toteaa, että myös Irakin Kurdistanissa toimivia kirkkoja seurataan tarkasti ja nämä saattavat olla vaarassa, vaikka kirkot ovat kyenneet ottamaan avoimesti jäsenikseen muslimitaustaisia kristittyjä.¹¹⁴ Open Doorsin mukaan julkinen luopuminen islamista johtaa vaikeuksiin kaikkialla Irakissa ja se saattaa sisältää riskejä myös uskonnollisesti maltillisemmän Irakin Kurdistanin alueella. Open Doors esittää, että

¹¹⁰ Maahanmuuttovirasto/ maatietopalvelu 14.12.2021.

¹¹¹ Maahanmuuttovirasto/ maatietopalvelu 26.11.2021.

¹¹² Maahanmuuttovirasto/ maatietopalvelu 26.11.2021.

¹¹³ Maahanmuuttovirasto/ maatietopalvelu 14.12.2021.

¹¹⁴ Open Doors 24.1.2022, s. 37.

myös kristinuskon sisällä, kirkkokunnasta toiseen, tapahtuvasta kääntymisestä rangaistaisiin usein oikeuksien epäämisellä ja työpaikan menettämisellä. Open Doors esimerkiksi väittää, että joissakin tapauksissa perinteiset kirkkokunnat (ortodoksit ja katolilaiset) olisivat kieltäytyneet henkilön avioliittoon vihkimisestä, mikäli tämän tiedetään asioineen evankelisessa kirkossa.¹¹⁵

3.2 Kääntymisen julkitulosta koituvat seuraukset

Saatavilla olevien tietojen perusteella kristinuskoon kääntyneeseen muslimitaustaiseen henkilöön saattaa kohdistua väkivaltaa tai väkivallan uhkaa, ja tämä saatetaan pakottaa luopumaan aviopuolisostaan ja perheestään, mikäli kääntyminen tulee julki.¹¹⁶

Irakin kristittyjen parissa työskennelleen henkilön mukaan muslimitaustaiselle kääntyneelle kääntymisen julkitulosta koituvat seuraukset saattavat liittyä kääntyneen henkeen, elinmahdollisuuksiin ja/tai avioliiton mitätöimiseen.¹¹⁷ Irakilaisen pastorin mukaan kääntyneet saattavat joutua perheenjäsentensä pahoinpitelemiksi, ja heidät saatetaan myös tapaa, mikäli he eivät pakene tai muuta pois perheen talosta. Lisäksi heimo saattaa pakottaa kristinuskoon kääntyneen miehen eroamaan vaimostaan ja luopumaan lapsistaan.¹¹⁸ Kristinuskoon kääntyneiden kanssa työskentelevän tahon mukaan "ensimmäinen reaktio" kääntymisen julkitulosta on kääntyneen surmaaminen. Kääntynyt saattaa myös menettää perheensä ja työnsä ja joutua ajetuksi pois kotialueeltaan. Tahon mukaan tilanne voi kuitenkin ajan kuluessa rauhoittua, ja on hyvin mahdollista, että kääntyneen surmaamiseen ja pakkoavioeroon liittyvistä aikeista luovutaan. Tahon mukaan kääntyneen rankaisemisesta luopuva perhe kehottaa tätä useimmiten olemaan kertomatta kääntymisestä kenellekään. Mikäli asia tulee kuitenkin yhteisön laajempaan tietoisuuteen, julkinen rankaiseminen on tärkeää perheen kunnian säilyttämiseksi. Kääntymisensä yhteisöltä salaava henkilö kohtaa haasteita islamilaisen tapakulttuurin noudattamisessa, ja myös kristittyjen seurakuntien kokoontumisissa käyminen on haasteellista.¹¹⁹

Kristinuskoon kääntyneiden kanssa työskentelevän tahon mukaan kääntyneen suku ratkaisee sen, miten kääntyneeseen suhtaudutaan, eivätkä viranomaiset lähde muuttamaan suvun ja/tai heimon tekemää päätöstä.¹²⁰ Myös Irakin kristittyjen parissa työskennelleen henkilön mukaan suvun ja heimon suhtautumistavalla on kääntyneen kohtelun kannalta ratkaiseva merkitys. Heimon todetaan olevan vaikea suhtautua kääntymiseen hyväksyvästi, mutta lähisuku ja perhe saattavat tehdä valinnan, välittävätkö nämä tiedon kääntymisestä heimon tietoon vai eivät. Mikäli kääntyneen perheenjäsenet päättävät olla kertomatta asiasta heimolle, nämä ottavat tietoisesta riskistä, että heimon vastatoimet kohdistuvat koko perheeseen. Mikäli perheenjäsenet kertovat heimolle kääntymisestä, heimo järjestää kokouksen, jossa tehdään päätös siitä, kenen vastuulla kääntyneen henkilön surmaaminen on. Haastatellun mukaan vastuuhenkilön nimeäminen ei kuitenkaan johda automaattisesti surmatyön toteuttamiseen. On mahdollista, että surmaamispäätös on vain muodollinen, ja se

¹¹⁵ Open Doors 24.1.2022, s. 7.

¹¹⁶ Maahanmuuttovirasto/ maatietopalvelu 14.12.2021; Maahanmuuttovirasto/ maatietopalvelu 9.12.2021; Maahanmuuttovirasto/ maatietopalvelu 26.11.2021; Open Doors 24.1.2022, s. 7, 24, 27, 31.

¹¹⁷ Maahanmuuttovirasto/ maatietopalvelu 26.11.2021.

¹¹⁸ Maahanmuuttovirasto/ maatietopalvelu 9.12.2021.

¹¹⁹ Maahanmuuttovirasto/ maatietopalvelu 14.12.2021.

¹²⁰ Maahanmuuttovirasto/ maatietopalvelu 14.12.2021.

jää "ilmaan leijumaan". Lisäksi on mahdollista, että kääntyminen kyetään "hyvittämään" ja päätös kumoamaan heimolle tehdyillä palveluksilla ja/tai rahallisella kompensatiolla.¹²¹

Irakin kristittyjen parissa työskennelleen henkilön mukaan muslimitaustainen kristitty pyrkii poistumaan maasta, mikäli kääntyminen on paljastunut, sillä heimon antama surmapäätös tai "tuomio" vaikeuttaa työn saamista, asunnon hankkimista ja viranomaisten, kuten Irakin Kurdistanin turvallisuuspalvelu Asayishin kanssa asioimista^{122,123} Kristinuskoon kääntyneiden kanssa työskentelevän tahon mukaan heimon tuen menettämällä on merkitystä tilanteissa, joissa kääntynyt joutuu asioimaan viranomaisten kanssa (esimerkiksi mennessään naimisiin), jos tämä tarvitsee heimonsa johtajan todistusta jonkin asian selvittämiseen tai jos tämä joutuu ongelmiin, joissa heimon edellytetään toimivan asian ratkaisijana.¹²⁴

Open Doorsin tammikuussa 2022 julkaiseman raportin mukaan muslimitaustaisiin kristittyihin kohdistuu eniten painetta näiden perheen ja suvun taholta, ja näiden todetaan pitävän uskonsa usein salassa perheenjäsenten/sukulaisten, heimojohtajien¹²⁵ ja laajemman yhteisön muodostaman uhan takia. Raportin mukaan kääntyneeseen saattaa kohdistua fyysistä vahingoittamista ja pahoinpitelyä, hänet saatetaan ottaa kiinni, hänestä saatetaan sanoutua irti ja hänet saatetaan karkottaa kotinsa, sukunsa, heimonsa ja/tai yhteisönsä piiristä. Open Doorsin mukaan kääntynyt saattaa menettää perintöoikeutensa ja oikeutensa avioliiton solmimiseen. Erityisesti naiset saatetaan pakottaa eroamaan puolisoistaan tai solmimaan avioliiton "radikaalin muslimin" kanssa, ja he saattavat myös menettää lastensa huoltajuuden. Open Doorsin mukaan sukulaiset painostavat muslimitaustaisia kristittyjä ankarasti palaamaan takaisin islamiin, ja joissakin tapauksissa painostus saattaa johtaa tapon yritykseen. Open Doors esittää, että kääntyneen heimotausta saattaa aiheuttaa ongelmia myös muille kääntyneen kanssa yhteyttä pitävälle kristityille, minkä vuoksi nämä eivät välttämättä anna kääntyneelle tukeaan. Joissain tapauksissa heimojen todetaan kykenevän käyttävän vaikutusvaltaansa myös Irakin hallinnon puitteissa.¹²⁶

4. Kristittyihin ja erityisesti kristinuskoon kääntyneisiin kohdistuvat oikeudenloukkaukset

4.1 Irakin keskushallinnon alueet

Open Doorsin tammikuussa 2022 julkaiseman raportin mukaan Irakissa raportoitiin lokakuusta 2020 syyskuun 2021 loppuun ulottuvan tarkastelujakson aikana edellistä tarkastelujaksota vähemmän kristittyjen surmien ja pidätysten sekä kirkkorakennuksiin kohdistuvien hyökkäysten tai kirkkojen sulkemisen kaltaisia oikeudenloukkauksia. Raportin mukaan tarkastelujaksolla 1.10.2020–30.9.2021 yksi kristitty sai Irakissa surmansa uskonsa takia ja useita joko vahingoitettiin

¹²¹ Maahanmuuttovirasto/ maatietopalvelu 26.11.2021.

¹²² Haastattelun mukaan Asayish esimerkiksi kyselee laajasti kuulustelemansa henkilön suvun asioista, ja heimonsa epäsuosioon joutunut nähdään yhteiskuntaa epävakauttavaksi henkilöksi.

¹²³ Maahanmuuttovirasto/ maatietopalvelu 26.11.2021.

¹²⁴ Maahanmuuttovirasto/ maatietopalvelu 14.12.2021.

¹²⁵ Open Doorsin raportissa puhutaan heimojohtajien lisäksi myös etnisten ryhmien johtajien (*ethnic leaders*) kääntyneisiin kohdistamasta painostuksesta. Raportin mukaan esimerkiksi jesidijohtajien todetaan kohdistavan merkittävää painostusta kristinuskoon kääntyneisiin henkilöihin. Open Doors 24.1.2022, s. 27.

¹²⁶ Open Doors 24.1.2022, s. 7, 24, 27, 31.

fyysisesti/henkisesti tai näihin kohdistui uhkailua/seksuaalista häirintää. Lisäksi ko. tarkastelujaksolla raportoitiin myös edellistä tarkastelujaksoa enemmän oikeudenloukkauksia, jotka liittyivät kristittyjen sieppauksiin, pakkoavioliittoihin ja kristittyjen liikeyrityksiin kohdistuneisiin hyökkäyksiin tai takavarikkoihin. Kristittyjen raportoitiin jatkavan muuttamista pois Irakista.¹²⁷

Open Doorsin kristittyihin kohdistuneiden oikeudenloukkausten tarkemman erittelyn perusteella uskonsa takia tarkastelujakson 1.10.2020–30.9.2021 aikana surmansa saanut kristitty oli kristittyä kirjallisuutta Irakin naapurimaihin toimittanut kristitty kuriiri, joka surmattiin talvella 2020–2021. Lisäksi 31 kristittyä siepattiin ja yksi otettiin kiinni uskonsa perusteella.¹²⁸ Open Doors esittää, että lähes kaikki raportoidut sieppaukset tapahtuivat Bartelan kaupungissa, jossa Iranin tukemat militiat sieppasivat ja osassa tapauksista myös pahoinpitelivät kristittyjä uskonnollisten motiivien perusteella.¹²⁹ Lisäksi kymmenien kristittyjen arvioidaan joutuneen seksuaalisen väkivallan ja/tai -häirinnän tai pakkoavioliittojen kohteiksi, ja yhteensä 29 kristittyyn esitetään kohdistuneen muuta fyysistä tai henkistä väkivaltaa. Open Doorsin mukaan Irakissa on järjestetty pakkoavioliittoja, joissa muslimitaustaisia kristittyjä tyttöjä naitetaan "radikaaleille" muslimimiehille (tarkemmin, ks. luku 4.2).¹³⁰ Open Doorsin mukaan tarkastelujaksolla 1.10.2020–30.9.2021 satojen kristittyjen kotien, kiinteistöjen ja liikeyritysten esitetään kärsineen vahinkoa tai joutuneen suljetuiksi tai takavarikoituiksi.¹³¹

Irakilaisen pastorin mukaan kristittyihin kohdistuu Bagdadissa uskonnollisesti motivoituneita oikeudenloukkauksia, joihin ovat syyllistyneet puolisotilaalliset militiat ja Irakin poliisiviranomaiset. Lisäksi kristittyihin kohdistuu oikeudenloukkauksia, joihin syyllistyvät yksityishenkilöt toimivat henkilökohtaisen uskonsa perusteella.¹³² Kristinuskoon kääntyneiden kanssa työskentelevän tahon mukaan tämä ei ole kuullut tapauksista, joissa henkilö olisi surmattu kristinuskoon kääntymisen tai "luopioaseman" takia. Haastateltu kuitenkin arvioi, että kristittyihin Irakissa kohdistuva sorto on edelleen voimakasta, ja myös uskonnollisesti motivoituneet militiat ovat kiinnostuneita kristinuskoon kääntyneistä, erityisesti mikäli nämä saisivat tiedon esimerkiksi kristinuskoon kääntymisen yleistymisestä.¹³³ Azzaman-sanomalehden laatimassa katsauksessa, jossa tarkastellaan Irakin kristittyjen tilannetta vuoden 2021 ensimmäisellä puoliskolla, mainitaan kristittyjen lähteiden 13.3.2021 raportoima tapaus, jossa 16-vuotias kristitty tyttö katosi (helmi-maaliskuussa 2021) tämän holhoojana toimineen isoäidin hautajaisten jälkeen. Katsauksessa kerrotaan, että tyttö olisi joutunut pahoinpitelyn uhriksi pari kuukautta ennen katoamistaan, ja teosta syytetty henkilö olisi saanut kuuden kuukauden vankilatuomion.¹³⁴

Yhdysvaltain ulkoministeriö viittaa uskonnonvapausraportissaan uskonnollisten johtajien ja kansalaisjärjestöjen edustajien tietoihin, joiden mukaan Irakin turvallisuusjoukkojen (ISF) vähemmistöryhmiin kohdistama väkivalta ja häirintä oli laajamittaista Irakin keskushallinnon hallinnassa olevilla alueilla myös vuonna 2020.¹³⁵ Raportin mukaan kristityt, jesidit ja paikalliset ja kansainväliset kansalaisjärjestöt raportoivat myös vuonna 2020 puolisotilaallisten Hashd al-Shaabi -militioiden syyllistyneen pahoinpitelyihin ja suusanalliseen häirintään.¹³⁶ Raportin

¹²⁷ Open Doors 24.1.2022, s. 23.

¹²⁸ Open Doors 24.1.2022, s. 39–40.

¹²⁹ Open Doors 24.1.2022, s. 40.

¹³⁰ Open Doors 24.1.2022, s. 41.

¹³¹ Open Doors 24.1.2022, s. 39–40.

¹³² Maahanmuuttovirasto/ maatietopalvelu 9.12.2021.

¹³³ Maahanmuuttovirasto/ maatietopalvelu 14.12.2021.

¹³⁴ Azzaman/ Said 24.12.2021.

¹³⁵ USDoS 2021, s. 1.

¹³⁶ USDoS 2021, s. 1.

mukaan irakilaiset medialähteet ja ihmisoikeusjärjestöt raportoivat myös vuonna 2020 uskonnollisesti motivoituneiden aseellisten ryhmien, pääasiassa Iran-myönteisten shiimilitioiden, toteuttamasta, kokonaisuun ihmisyhteisöihin kohdistuvasta väkivallasta (*societal violence*). Ei-islaminuskoiset, uskonnollisiin vähemmistöryhmiin kuuluvat henkilöt raportoivat vuonna 2020 sieppauksista, uhkailusta, painostuksesta ja häirinnästä, joiden avulla heitä pyrittiin pakottaa noudattamaan islamilaisia tapoja.¹³⁷

Yhdysvaltain ulkoministeriön mukaan tuntemattomat tekijät toteuttivat lokakuussa 2020 kristittyjen Bagdadissa omistamaan alkoholiliikkeeseen kohdistuneen pommi-iskun. Paikallisten asukkaiden mukaan tekijät olivat Hashdiin kytköksissä olevan militian jäseniä, jotka saattoivat toteuttaa iskun sen jälkeen, kun alkoholiliikkeen omistaja oli kieltäytynyt lahjusten maksamisesta.¹³⁸ Bagdadissa uutisoitiin vastaavista alkoholiliikkeisiin kohdistuneista pommi- ja polttopulloiskuista myös tammikuussa 2021. Maanantain ja tiistain 11.–12.1.2021 aikana Bagdadissa toteutettiin iskujen sarja, joissa yksi henkilö sai surmansa ja toinen haavoittui.¹³⁹ Maanantaina 18.1.2021 Bagdadissa toteutettiin kolmen alkoholiliikkeisiin kohdistuneen iskun sarja.¹⁴⁰ Iskuja käsittelevän Al-Ainin uutisen mukaan Bagdadissa olisi toteutettu vuoden 2021 tammikuussa yhteensä 13 alkoholiliikkeisiin kohdistunutta iskuja.¹⁴¹

Alkoholikauppiaisiin ja/tai -liikkeisiin kohdistuvista iskuista uutisoitiin myös myöhemmin vuoden 2021 aikana. Shafaq News uutisoi 6.9.2021 Bagdadin Bagdad al-Jadidan kaupunginosassa sijaitsevaan alkoholiliikkeeseen kohdistuneesta pommi-iskusta,¹⁴² ja IQ News 4.11.2021 Kirkukin kaupungissa toteutetusta iskusta¹⁴³. Kristityn alkoholikauppiaan kotiin kohdistui pommi-isku Missanin läänin Amaran kaupungissa 28.11.2021.¹⁴⁴ Rudaw-verkkolehden uutisen mukaan "kristityt" olisivat kohdistaneet kyseiseen alkoholikauppiaseen myös aiemmin hyökkäyksiä, ja tämä oli poliisivartiassa. Uutisessa mainitaan myös noin kuusi kuukautta aiemmin tapahtunut isku, joka kohdistui alkoholikauppiaan työntekijöihin.¹⁴⁵ Tilastotietoa aseellisista konflikteista kokoavan Armed Conflict Location & Event Data Project (ACLED) -järjestön vuotta 2021 käsittelevissä tilastoissa mainitaan kaksi Irakin kristittyihin kohdistunutta iskuja, joista molemmat tapahtuivat Amaran kaupungissa. Ensimmäisessä iskussa tuntemattomat hyökkääjät heittivät 16.6.2021 kranaatin kohti kristityn siviilihenkilön kotia, ja yksi siviili loukkaantui räjähdysen seurauksena. Jälkimmäinen ACLEDin tilastoimista iskuista on edellä mainittu, alkoholikauppiaan kotiin 28.11.2021 kohdistunut isku.¹⁴⁶

Yhdysvaltain ulkoministeriön uskonnonvapausraportin mukaan Hashd al-Shaabi jatkoi Nineven läänissä paikallisten kristittyjen¹⁴⁷ asuinalueiden ja Nineven tasangon poikki kulkevien kauppareittien hallitsemista, ja militioiden raportoidaan kiristäneen tarkastuspisteillään kristityiltä lahjuksia.¹⁴⁸ Raportissa mainitaan kristittyjen taloudellisia mahdollisuuksia rajoittavana syrjintänä myös Hashd al-Shaabin Nineven tasangolle Erbilistä ja Mosulista tuoduista

¹³⁷ USDoS 2021, s. 2.

¹³⁸ USDoS 2021, s. 18.

¹³⁹ The New Arab 12.1.2021; Rudaw/ Ali 13.1.2021.

¹⁴⁰ Al-Ain/ Al-Suwaidi 19.1.2021; Azzaman/ Said 24.12.2021.

¹⁴¹ Al-Ain/ Al-Suwaidi 19.1.2021.

¹⁴² Shafaq News 6.9.2021.

¹⁴³ IQ News 4.11.2021.

¹⁴⁴ Asia News 30.11.2021; Rudaw/ Ramadan 29.11.2021; Shafaq News 28.11.2021.

¹⁴⁵ Rudaw/ Ramadan 29.11.2021

¹⁴⁶ ACLED 8.2.2022 [turvallisuusvälikohtausten tunnukset (*event id*): IRQ31879 ja IRQ35106].

¹⁴⁷ Open Doorsin mukaan Hashd al-Shaabin Nineven tasangolla hallitsemilla alueilla eläisi noin 32 000 kristittyä. Open Doors 24.1.2022, s. 17.

¹⁴⁸ Kiristyksen kohteeksi ovat joutuneet kristityt kauppiaat. USDoS 2021, s. 1, 10.

hyödykkeistä perimät "verot".¹⁴⁹ Raportin mukaan kristityt raportoivat useilla Hashd al-Shaabin yksiköiden, kuten Bartelassa toimivan, shabak-taustaisen 30. Hashd-prikaatin¹⁵⁰, ylläpitämällä tarkastuspisteillä tapahtuneista pahoinpitelyistä, häirinnästä ja viivytyksistä, jotka estivät liikkumista useissa Nineven tasangolla sijaitsevilla kristityissä kylissä ja niiden ympäristössä. Shiiamilitia Asa'ib Ahl al-Haqin (AAH)¹⁵¹ todettiin olevan rakentamassa toimistoa Bartelaan. Batnayassa ja Tilkaifissa toimivan 50. Hashd-prikaatin (ns. Babylon-prikaatit)¹⁵² kerrottiin kontrolloivan paikallisia kiinteistömarkkinoita, myyvän maita piirikunnan ulkopuolelta tuleville ei-kristityille, myöntävän kyseenalaisia turvallisuusulupia (*security approvals*) ja vastaanottavan lahjuksia.¹⁵³

Open Doorsin tammikuussa 2022 julkaiseman raportin mukaan Iranin tukemat puolisoitaalliset militiat kohdistivat tarkastelujakson 1.10.2020–30.9.2021 aikana hyökkäyksiä Nineven tasangolla, Bartelan kaupungissa sijaitseviin kristittyjen rakennuksiin, minkä seurauksena rakennukset kärsivät vahinkoa.¹⁵⁴ Yhdysvaltain ulkoministeriön mukaan Iraniin kytköksissä olevat Hashd al-Shaabin militiat ovat edistäneet shiia-arabien ja -shabakien Nineven tasangon kristittyjen asuinalueille suuntautuvaa muuttoliikettä, ja kristittyjen todetaan olevan haluttomia palaamaan alueelle militioihin liittyvän pelon takia. Myös Irakin hallinnon viranomaisten kerrotaan mahdollistavan Nineven tasangon kristittyjen perinteisten asuinalueiden, kuten Bartelan kunnan, väestökoostumuksen muuttamisen tarjoamalla alueille muuttaville shiia- ja sunnimuslimille maata ja asuntoja.¹⁵⁵

Yhdysvaltain ulkoministeriön raportin mukaan Bartelan kaupungissa vaikuttavat syyrialaisortodoksisen kirkon pappi Yaqoub al-Saedi ja syyrialaiskatolisen kirkon pappi Bihnam Banoqa kertoivat Iraniin kytköksissä olevien shabakien uhkaileen heitä sosiaalisessa mediassa sen jälkeen, kun papit olivat vaatineet Iranin tukeman, shabakitaustaisen Hashd al-Shaabin 30. prikaatin vetäytymistä kaupungista.¹⁵⁶ Banoqan mukaan AAH:n Bartelan toimiston rakennustyömaan lähellä kuultiin 14.2.2021 ammuskelua, minkä seurauksena militia sulki pääsyn pääasiassa kristittyjen asuttamalle alueelle ja ryhtyi tarkistamaan paikallisten kristittyjen perheiden taustoja. Jotkut perheistä epäilivät AAH:n olleen itse vastuussa ammuskelusta ja pyrkineen toimillaan kristittyjen pelottelemiseen pois alueelta.¹⁵⁷ Lisäksi Banoqa kertoo tapauksesta, jossa Bartelan sunnitaustainen poliisipäällikkö Ghazwan Ali Qasim olisi pyrkinyt pakottamaan neljä kristittyä naista prostituutioon käyttämällä hyväksi heidän vaikeaa taloudellista tilannettaan. Banoqa esittää, että paikallisten Ali Qasimista tekemät useat valitukset eivät olleet johtaneet rangaistuksiin, vaan tälle oli annettu pelkästään ylennyksiä. Al-

¹⁴⁹ USDoS 2021, s. 18.

¹⁵⁰ Tunnetaan myös nimellä "Shabak-prikaati" (*Liwa al-Shabak, لواء الشبك*).

¹⁵¹ Asa'ib Ahl al-Haq (arab. عصائب أهل الحق, suom. "Oikeamielisten liitto") on vaikutusvaltainen puolisoitaallinen militia, joka toimii osin Irakin valtion ja osin Iranin vallankumouskaartin Quds-joukkojen rahoittamana, mutta pyrkii säilyttämään toiminnassaan tietyn itsenäisyyden. Ks. esim. Knights 27.4.2021.

¹⁵² 50. Hashd-prikaati, eli ns. Babylon-prikaatit (arab. *Kataib Babiliyoun, كتائب بابلين*), on vaikutusvaltaiseen shiiamilitia Badrin organisaatioon yhdistetty militia, jonka keulakuvana toimiva Rayan al-Kaldani on kaldealainen kristitty. Ks. esim. Gadalla 4.8.2020.

¹⁵³ USDoS 2021, s. 10.

¹⁵⁴ Open Doors 24.1.2022, s. 8.

¹⁵⁵ USDoS 2021, s. 9–10.

¹⁵⁶ USDoS 2021, s. 2.

¹⁵⁷ USDoS 2021, s. 10.

Saedin mukaan 30. Hashd-prikaatin jäsenet pahoinpitelivät heinäkuussa 2021 Bartelan pääasiallisella tarkastuspisteellä puhjenneen kiistan päätteeksi kaksi kristittyä.¹⁵⁸

Open Doorsin mukaan Irakin yhteiskunnassa syvälle juurtunut korruptio vaikuttaa sekä Irakin keskushallinnon että Irakin Kurdistanin aluehallinnon alueilla eläviin kristittyihin. Korruption todetaan haittaavan kristittyjen asemaa työhaussa ja yritysten rekisteröimisessä, ja sen kerrotaan johtaneen kristittyjen omaisuuden haltuunottoon. Irakin keskushallinnon alueilla järjestäytyneiden rikollisryhmien ja näihin usein kytköksissä olevien poliitikkojen ja uskonnollisten johtajien esitetään ottaneen haltuunsa alueilta paenneiden kristittyjen kiinteistöjä ja viljelysmaita.¹⁵⁹ Irakin kristittyjen parissa työskennelleen henkilön mukaan "joka puolella" Irakia on tapahtunut kristittyjen maaomistuksiin liittyviä oikeudenloukkauksia. Haastatellun mukaan hänellä on tietoa Bagdadissa, Nineven läänissä ja Irakin Kurdistanissa tapahtuneista, maanomistuksiin liittyvistä oikeudenloukkauksista, mutta haastateltu arvioi vastaavia oikeudenloukkauksia tapahtuvan todennäköisesti myös muualla Irakissa. Haastateltu mainitsee ilmiön, jossa terroristijärjestö ISISiä Mosulista vuoden 2014 jälkeen paenneet muslimiperheet asettuivat Pohjois-Irakin kristityissä kylissä tyhjilleen jääneisiin taloihin ilman, että talojen kristityillä omistajilla oli mahdollisuutta valittaa asiasta.¹⁶⁰

Yhdysvaltain ulkoministeriön mukaan kristityt raportoivat marraskuussa 2020, että Irakin turvallisuusjoukot (ISF) olisivat takavarikoineet Tilkaifin piirikunnassa paikallisten kristittyjen taloja varuskuntakäyttöön. Lisäksi ISF käytti edelleen paikallista nuorisokeskusta ISIS-vankien vankilana, minkä kerrottiin aiheuttavan pelkoa kristityn väestön keskuudessa. Tilkaifin piirikunnan pormestari Bassim Balo esittää, että jotkut kristityt olisivat muuttaneet pois piirikunnasta ISF:n tekemien etsintäoperaatioiden ja paikallisille asukkaille asettamien liikkumisrajoitusten takia. Balon mukaan ISF oli ottanut käyttöönsä monia paikallisten kristittyjen taloja ilman kompensatiota.¹⁶¹

Yhdysvaltain ulkoministeriön mukaan kristittyjen johtohenkilöt jatkoivat vuonna 2021 30. Hashd-prikaatin jäsenten julkista syyttämistä Bartelan kaupungin ja laajemmin Hamdaniyan piirikunnan kristittyjen suullisesta häirinnästä. Bartelan kristityn paikallisväestön mukaan 30. Hashd-prikaatin toiminta uhkasi näiden elämäntapaa. Paikallisten mukaan (Iraniin kytköksissä olevat) militiat kiinnittivät edelleen Bartelan kauppohenkilöihin kuvia, joissa esiintyivät Iranin ylin johtaja Ali Khamenei, AAH:n johtaja Qais al-Khazali ja Yhdysvaltojen tammikuun 2020 ilmaiskussa surmansa saaneet Qassem Soleimani ja Abu Mahdi al-Muhandis. Lisäksi 30. Hashd-prikaatin kerrottiin jatkavan Irakin keskushallinnon vuonna 2019 antaman käskyn uhmaamista, jossa prikaatin vaaditaan vetäytymään kaikilta Nineven tasangolla sijaitsevilta tarkastuspisteiltä. Shiitaustaiset shabakit nostivat elokuussa 2021 shiiamuslimien rituaalitunnuksen Karamlesin kaupungissa sijaitsevan kristityn kirkon eteen, paikallisten kristittyjen tulkitessa teon provokaatioksi.¹⁶² Hamdaniyan piirikunnan pormestari Essam Behnamin mukaan tämä kieltäytyi vuonna 2021 poliittisesta painostuksesta huolimatta maaomistuksien myöntämisestä pääasiassa shiitaustaisille, ISISin vastaisessa taistelussa kuolleiden Hashdin jäsenten perheille.¹⁶³ Marraskuussa 2021 tuntemattomat asemiehet kohdistivat hyökkäyksen asianajajaan, joka työskenteli yhteistyössä Bagdadin

¹⁵⁸ USDoS 2021, s. 11.

¹⁵⁹ Open Doors 24.1.2022, s. 24–25. Open Doors esittää rikollisryhmien takavarikoineen Bagdadissa ja muilla Irakin alueilla yli 30 000 kristittyjen omistamaa kiinteistöä. *ibid.*, s. 28.

¹⁶⁰ Maahanmuuttovirasto/ maatietopalvelu 26.11.2021.

¹⁶¹ USDoS 2021, s. 15.

¹⁶² USDoS 2021, s. 11.

¹⁶³ USDoS 2021, s. 12–13.

kaldealaiskatolisen kirkon kanssa kristittyjen omistamien kotien palauttamiseksi takaisin näiden hallintaan.¹⁶⁴

Yhdysvaltain ulkoministeriön uskonnonvapausraportin mukaan Irakin ihmisoikeuskomission vähemmistöistä vastaava viranomaisen tuomitsi Irakin viranomaisten toimet Bagdadissa, Neitsyt Marian leirillä (*Virgin Mary camp*) oleskelevien sisäisesti siirtymään joutuneiden (IDP) kristittyjen pakkopalauttamiseksi takaisin Mosuliin. Lähteen mukaan palautettujen kristittyjen Mosulin vanhassa kaupungissa sijaitsevat kodit olivat edelleen asumiskelvottomia. Myös assyrialaisen parlamenttiedustaja Yonadam Kanna arvosteli pakkopalautuksia tilanteessa, jossa Irakin viranomaisilla ei ollut kykyä jälleenrakentaa palautettujen koteja tai tarjota näille työmahdollisuuksia ja asianmukaista elintasoa.¹⁶⁵ Open Doorsin mukaan sisäisesti siirtymään joutuneiden (IDP) kristittyjen asema voisi parantua vain, mikäli nämä kykenevät palaamaan onnistuneesti alkuperäiselle kotiseudulle. Maakiistojen todetaan kuitenkin tekevän paluun valtaosalle kristityistä hyvin vaikeaksi. Open Doorsin mukaan kristityt ovat maakiistoissa muita väestöryhmiä heikoimmassa asemassa sillä vähemmistö on kooltaan lukumääräisesti pieni, eikä sillä ole ulkoisia tukijoita.¹⁶⁶

4.2 Irakin Kurdistan (KRG)

Kuten edellä todetaan, Open Doors esittää Irakin yhteiskunnassa syvälle juurtuneen korruption vaikuttavan sekä Irakin keskushallinnon että Irakin Kurdistanin aluehallinnon (KRG) alueilla eläviin kristittyihin. Korruption esitetään vaikeuttavan kristittyjen asemaa työhaussa ja yritysten rekisteröimisessä, ja sen kerrotaan johtaneen myös kristittyjen omaisuuden haltuunottoon.¹⁶⁷ Irakin kristittyjen parissa työskennelleen henkilön mukaan Irakin Kurdistanissa on tapahtunut kristittyjen maaomistuksiin liittyviä oikeudenloukkauksia,¹⁶⁸ ja tieto vahvistetaan esimerkiksi The New Arabin marraskuun 2021 artikkelissa, jonka mukaan kristittyjen viljelysmaiden haltuunottoon liittyviä oikeudenloukkauksia on tapahtunut Dohukissa ja Ankawassa.¹⁶⁹

Open Doorsin tammikuussa 2022 julkaisemassa raportissa mainitut, kristittyihin Irakin Kurdistanin alueella kohdistuneet oikeudenloukkaukset liittyvät erityisesti Turkin Pohjois-Irakissa ja tarkemmin Dohukin läänissä toteuttamiin, aseellisen kurdijärjestö PKK:n¹⁷⁰ vastaisiin sotilasoperaatioihin. USCIRF:n vuotta 2020 käsittelevän raportin mukaan Turkin Pohjois-Irakissa toteuttamat sotilasoperaatiot ovat vaikuttaneet suhteettomasti alueella eläviin etnisiin ja uskonnollisiin vähemmistöihin, eli jesideihin ja kristittyihin.¹⁷¹ Turkin sotilasoperaatioiden vaikutuksia Pohjois-Irakin kristittyihin tarkastellaan Yhdysvalloista käsin toimivan Assyrian Policy Institutin (API) 11.1.2021 julkaisemassa raportissa. Raportin mukaan API:n tietoon tuli vuonna 2020 yhteensä 52 tapausta, joissa assyrialaiskristittyjen asuttamille alueille kohdistui Turkin ilmaiskuja, joskin järjestö arvioi iskujen todellisen määrän olevan raportoitua korkeampi. Iskujen raportoidaan kohdistuneen useimmissa tapauksissa Irakin ja Turkin raja-alueille, joiden joukossa assyrialaisen asuttamat alueet Akren (Nahlan laakso), Amediyan (Barwarin alue ja Sapnan laakso) ja Zakhon piirikunnissa. Raportin mukaan Turkin ja PKK:n konflikti Irakin pohjoisosissa on tehnyt siviiliväestön elämän kestävämmäksi, ja Turkin iskujen todetaan johtaneen lukuisiin

¹⁶⁴ USDoS 2021, s. 13.

¹⁶⁵ USDoS 2021, s. 10.

¹⁶⁶ Open Doors 24.1.2022, s. 19.

¹⁶⁷ Open Doors 24.1.2022, s. 24–25.

¹⁶⁸ Maahanmuuttovirasto/ maatietopalvelu 26.11.2021.

¹⁶⁹ The New Arab/ Kranz 4.11.2021.

¹⁷⁰ Kurd. *Partiya Karkerên Kurdistanê*, suom. Kurdistanin työväenpuolue.

¹⁷¹ USCIRF 4/2021, s. 74.

siviiliuhreihin ja aiheuttaneen aineellista vahinkoa siviilien omaisuudelle ja viljelysmaille. Raportin mukaan iskut eivät ole kuitenkaan johtaneet assyrialaistaustaisiin siviilikuolonuhreihin.¹⁷²

Open Doorsin raportin mukaan kristittyjen muutto pois Irakista liittyi monessa tapauksessa Turkin Pohjois-Irakissa toukokuun ja heinäkuun 2021 välillä toteuttamaan sotilasoperaatioon.¹⁷³ Open Doorsin mukaan tarkastelujaksolla 1.10.2020–30.9.2021 vahingoitettiin yhteensä kolmea kirkkoa tai muuta kristittyä rakennusta, joista kaksi kärsi vahinkoa Turkin toukokuussa 2021 Pohjois-Irakissa tekemissä pommituksissa. Pommitetut kirkot sijaitsivat Chalkin ja Miskan kylissä. Lisäksi satojen Irakin kristittyjen kotien, kiinteistöjen ja liikeyritysten esitetään kärsineen vahinkoa tai joutuneen suljetuiksi tai takavarikoituiksi tarkastelujakson aikana (sekä Irakin keskushallinnon että KRG:n alueilla).¹⁷⁴ Open Doorsin mainitsema Chalkin (tai Chalken) kristitty kylä sijaitsee Dohukin läänissä, Zakhon piirikunnassa. Kylän väestö evakuoitiin toukokuussa 2021 Turkin pommitusten seurauksena.¹⁷⁵ Dohukin läänissä, Amedin piirikunnassa sijaitsevassa Miskan (tai Musakan) kylässä toimiva assyrialaiskirkko vahingoittui Turkin 25.5.2021 toteuttamissa pommituksissa.¹⁷⁶ Lisäksi Turkin pommitusten todetaan sytyttäneen heinäkuussa 2021 maastopaloja, jotka vaikuttivat kristittyjen viljelysmaihin.¹⁷⁷

Maahanmuuttoviraston tätä päivitystä varten haastattelemat tahot eivät tee kristinuskoon kääntymisen julkitulosta koituvia seurauksia tarkastellessaan eroa sen välillä, eläkö kääntynyt Irakin keskushallinnon vai KRG:n hallitsemilla alueilla. Irakilaisen pastorin mukaan myös Irakin Kurdistanin alueella eläviin kääntyneisiin on kohdistunut oikeudenloukkauksia perheen ja heimon taholta.¹⁷⁸ Open Doorsin mukaan julkinen luopuminen islamista johtaa vaikeuksiin kaikkialla Irakissa ja se saattaa sisältää riskejä myös uskonnollisesti maltillisemmän Irakin Kurdistanin alueella.¹⁷⁹ Järjestön mukaan pakkoavioliittoja, joissa muslimitaustaisia kristittyjä tyttöjä naitetaan "radikaaleille" muslimimiehille, tapahtui pääasiassa Irakin Kurdistanin maaseudulla ja vuoristokylissä.¹⁸⁰

Yhdysvaltain ulkoministeriön mukaan Irakin Kurdistanin alueella ei raportoitu vuonna 2020 uskonnollisesti motivoituneista väkivaltaisuuksista.¹⁸¹ Azzaman-sanomalehden laatimassa, Irakin kristittyjen tilannetta vuoden 2021 ensimmäisellä puoliskolla tarkastelevassa katsauksessa mainitaan 27.1.2021 sattunut tapaus, jossa kaksi veljestä ammuttiin kuoliaksi Ankawassa, Maryamana Al-Ahlyn sairaalan edustalla. Katsauksen perusteella kyseessä oli kostoisku, joka kohdistui veljesten perheeseen.¹⁸²

¹⁷² Assyrian Policy Institute 11.1.2021, s. 7–8.

¹⁷³ Open Doors 24.1.2022, s. 23.

¹⁷⁴ Open Doors 24.1.2022, s. 39–40.

¹⁷⁵ Kurdistan 24/ Shilani 29.5.2021; Rudaw/ Faidhi Dri 10.5.2021.

¹⁷⁶ Rudaw/ Faidhi Dri 25.5.2021. Ks. myös The Jerusalem Post/ Frantzman 26.5.2021.

¹⁷⁷ Open Doors 24.1.2022, s. 8.

¹⁷⁸ Maahanmuuttovirasto/ maatietopalvelu 9.12.2021.

¹⁷⁹ Open Doors 24.1.2022, s. 7.

¹⁸⁰ Open Doors 24.1.2022, s. 41.

¹⁸¹ USDoS 2021, s. 2.

¹⁸² Azzaman/ Said 24.12.2021.

5. Ateistien ja islamista luopuneiden asema

Open Doors viittaa tammikuussa 2022 julkaisemassaan raportissa World Christian Databasen tietoihin, joiden mukaan Irakissa eläisi 74 400 ateistia ja 221 000 agnostikkoa,¹⁸³ siinä missä joulukuussa 2019 julkaistussa raportissa ateistien määräksi arvioitiin (saman lähteen tietojen perusteella) 71 400 ja agnostikkojen määräksi 207 000.¹⁸⁴ Tämä arvioitu kasvu ateistien ja agnostikkojen lukumäärissä tukee Maahanmuuttoviraston 30.10.2020 julkaisemassa raportissa käsiteltyjen lähteiden esittämiä arvioita, joiden mukaan ateismi olisi kasvava ilmiö Irakissa.¹⁸⁵ Vastaavia arvioita ateistien määrän kasvusta Irakissa,¹⁸⁶ Lähi-idässä¹⁸⁷ ja yleisemmin islamilaisessa maailmassa¹⁸⁸ on esitetty myös vuonna 2021. Myös USCIRF:n maaliskuussa 2022 julkaiseman katsauksen mukaan ateistien, agnostikkojen ja uskonnollisesti sitoutumattomien henkilöiden määrä on kasvussa, joskin heidän tarkkaa lukumääräänsä on vaikea arvioida.¹⁸⁹ USCIRF:n mukaan tällaiset henkilöt pitävät vakaumuksensa usein salassa, sillä uskonnottomuuteen liittyy Irakissa vakavia yhteisö- ja perhe-elämään liittyviä sekä oikeudellisia riskejä.¹⁹⁰

Käytettävissä olevista lähteistä ei löytynyt tässä vaiheessa juurikaan sellaista tietoa Irakissa elävien ateistien tai islamista luopuneiden asemasta tai kohtelusta, jota ei olisi käsitelty Maahanmuuttoviraston 30.10.2020 julkaisemassa raportissa¹⁹¹ tai 3.2.2021 julkaistussa kyselyvastauksessa¹⁹².

Saksalaisen, maallistuneiden pakolaisten auttamiseen keskittyvän Säkular Flüchtlingshilfe/ Atheist Refugees Relief -kansalaisjärjestön 30.4.2021 julkaisemassa artikkelissa haastateltu irakilainen Maryam, joka määrittelee itsensä haastattelussa sekä ateistiksi että feministiaktivistiksi, toteaa, että hän ilmaisee ateistisia ajatuksiaan vain salassa, käyttämällä sosiaalista mediaa (*social networks*) ja esiintymällä salanimellä. Haastateltu arvioi, että hänet saatettaisiin vangita tai jopa surmata ateististen ajatusten paljastumisen seurauksena. Lisäksi ateismin paljastuminen saattaisi johtaa myös uhkauksiin ja jumalanpilkkalainsäädäntöön perustuviin syytteisiin.¹⁹³ Haastatellun arviot vastaavat Maahanmuuttoviraston 30.10.2020 julkaisemassa raportissa läpikäytyjä tietoja, joiden mukaan ateisteihin kohdistuu viranomaistoimia ja väkivaltaa, ja nämä saattavat tulla surmatuiksi vakaumuksensa takia.¹⁹⁴

¹⁸³ Open Doors 24.1.2022, s. 13.

¹⁸⁴ Open Doorsin joulukuun 2019 raportissa esitetyt arviot käydään läpi raportissa Maahanmuuttovirasto/ maatietopalvelu 30.10.2020, s. 33.

¹⁸⁵ Tarkemmin, ks. Maahanmuuttovirasto/ maatietopalvelu 30.10.2020, s. 33–37.

¹⁸⁶ Dorsey 31.3.2021.

¹⁸⁷ Diab 14.9.2021.

¹⁸⁸ The National Interest/ Pipes 19.9.2021.

¹⁸⁹ Katsauksessa viitataan The Arab Weeklyn heinäkuussa 2019 julkaisemaan artikkeliin. The Arab Weekly/ Tarzi 20.7.2019. Artikkelin tiedot käydään läpi raportissa Maahanmuuttovirasto/ maatietopalvelu 30.10.2020, s. 33–37.

¹⁹⁰ USCIRF/ Omer 3/2022, s. 2.

¹⁹¹ Ks. Maahanmuuttovirasto/ maatietopalvelu 30.10.2020.

¹⁹² Ks. Maahanmuuttovirasto/ maatietopalvelu 3.2.2021.

¹⁹³ Al-Asfoor 30.4.2021.

¹⁹⁴ Maahanmuuttovirasto/ maatietopalvelu 30.10.2020, s. 35–38.

Lähteet

Abouaoun, Elie 3.3.2021. *The Pope's Visit to Iraq and the Future of the Country's Christians*. United States Institute of Peace (USIP). <https://www.usip.org/publications/2021/03/popes-visit-iraq-and-future-countrys-christians> (käyty 1.4.2022).

ACLED (Armed Conflict Location and Event Database) 8.2.2022. *Data Export Tool*. [Välikohtaukset ajalta 1.1.–31.12.2021.] <https://acleddata.com/data-export-tool/>

Al-Ain/ Al-Suwaidi, Ali 19.1.2021. *الإتابة أو التفجير.. مأساة يعيشها تجار بالعراق*. <https://al-ain.com/article/royalties-bombing-iraq-through> (käyty 1.4.2022).

AP (The Associated Press)/ Winfield, Nicole & Abdul-Zahra, Qassim 6.3.2021. *Pope, top Iraq Shiite cleric deliver message of coexistence*. <https://apnews.com/article/middle-east-islamic-state-group-ali-al-sistani-pope-francis-iraq-f95098b179f6a82157e87a7cb6cc0c3d> (käyty 1.4.2022).

The Arab Weeekly/ Tarzi, Nazli 20.7.2019. *Iraq's growing community of atheists no longer peripheral*. <https://the arabweekly.com/iraqs-growing-community-atheists-no-longer-peripheral> (käyty 1.4.2022).

Al-Asfoor, Karrar 30.4.2021. *Maryam – Surviving in a misogynistic society. Atheist Refugee Relief*. <https://atheist-refugees.com/en/guest-commentary/maryam-surviving-in-a-misogynistic-society/> (käyty 1.4.2022).

Asia News 30.11.2021. *Card Sako expresses sadness and sorrow over attack against a Christian shop keeper in Al-Amarah*. <https://www.asianews.it/news-en/Card-Sako-expresses-sadness-and-sorrow-over-attack-against-a-Christian-shop-keeper-in-Al-Amarah-54617.html> (käyty 1.4.2022).

Assyrian Policy Institute (API) 11.1.2021. *Caught in the Crossfire: Assyrians and the Turkey-PKK Conflict in Iraq*. https://50f3ad00-5b28-4016-898f-6130d301c97a.filesusr.com/ugd/6ae567_d3c5240d7d174f769a71ed9443830a6a.pdf (käyty 1.4.2022).

Azzaman/ Said, Samer Elias 24.12.2021. *الزمان (تتابع اوضاع مسيحي العراق خلال عام 2021) (1) – سامر الياس سعيد*. <https://www.azzaman.com/الزمان-تتابع-اوضاع-مسيحي-العراق-خلا> (käyty 1.4.2022).

Bobseine, Haley 7.11.2019. *Tribal Justice in a Fragile Iraq*. The Century Foundation/ Century International. <https://tcf.org/content/report/tribal-justice-fragile-iraq/> (käyty 1.4.2022).

Diab, Khaled 14.9.2021. *On Being a 'Muslim' Atheist*. New Lines Magazine. <https://newlinesmag.com/first-person/on-being-a-muslim-atheist/> (käyty 1.4.2022).

Dorsey, James M. 31.3.2021. *Battle For The Soul Of Islam – Analysis*. Eurasia Review. <https://www.eurasiareview.com/31032021-battle-for-the-soul-of-islam-analysis/> (käyty 1.4.2022).

Ezzedine, Nancy & Di Pietrantonio Pelise, Alba 5/2021. *Trapped in a vicious cycle Factors of instability in the Nineveh Plains*. Clingendael. <https://www.clingendael.org/sites/default/files/2021-06/factors-of-instability-in-the-nineveh-plains.pdf> (käyty 1.4.2022).

Freedom House 2022. *Freedom In the World 2022 – Iraq*. <https://freedomhouse.org/country/iraq/freedom-world/2022> (käyty 1.4.2022).

Gadalla, Paul 4.8.2020. *Three years after the Caliphate, Iraq's Christians find little incentive to return*. The Atlantic Council. <https://www.atlanticcouncil.org/blogs/menasource/three-years-after-the-caliphate-iraqs-christians-find-little-incentive-to-return/> (käyty 1.4.2022).

Gulf News/ Nasrallah, Tawfiq 17.10.2021. *Iraqi Christian poet appeals to Al Sadr after being insulted by another poet*. <https://gulfnews.com/world/mena/iraqi-christian-poet-appeals-to-al-sadr-after-being-insulted-by-another-poet-1.83010181> (käyty 1.4.2022).

HHRO (Hammurabi Human Rights Organization) [päiväämätön]. *Annual Report 2020 Hammurabi Human Rights Organization On the Human Rights Situations in Iraq*. http://www.hhro.org/uploads/files/55353/hhro-2020-eng_2.pdf (käyty 1.4.2022).

IOM (International Organization for Migration)/ Aziz, Raber 6/2019. *New Hope for Peace: Women Spearhead Coexistence Efforts in Diyala, Iraq*. <https://express.adobe.com/page/TiQ2vRd55itmu/> (käyty 1.4.2022).

IQ News 4.11.2021. *استهداف محل لبيع المشروبات الكحولية بعبوة ناسفة في شارع مطار كركوك*. <https://www.iqiraq.news/security/30471--.html> (käyty 1.4.2022).

Al Jazeera/ Al-Marashi, Ibrahim 9.3.2021. *Pope Francis's visit to Iraq: Beyond the symbolism*. <https://www.aljazeera.com/opinions/2021/3/9/pope-franciss-visit-to-iraq-beyond-the-symbolism> (käyty 1.4.2022).

The Jerusalem Post/ Frantzman, Seth J. 26.5.2021. *Turkey bombs Christian villages in Iraq's Kurdish region - analysis*. <https://www.jpost.com/middle-east/turkey-bombs-christian-villages-in-iraqs-kurdish-region-analysis-669214> (käyty 1.4.2022).

Kirkuk Now/ Al-Mashat, Zainab 20.4.2021. *تلاشي اعداد المسيحيين في بغداد*. <https://kirkuknow.com/ar/news/65341> (käyty 1.4.2022).

Knights, Michael 27.4.2021. *Profile: Asaib Ahl al-Haq*. The Washington Institute for Near East Policy. <https://www.washingtoninstitute.org/policy-analysis/profile-asaib-ahl-al-haq-0> (käyty 1.4.2022).

Kurdistan 24/ Ghafour, Goran Sabah 22.12.2021. *Christmas, a sign of coexistence in the Kurdistan Region*. <https://www.kurdistan24.net/en/story/26666-Christmas,-a-sign-of-coexistence-in-the-Kurdistan-Region> (käyty 1.4.2022).

Kurdistan 24/ Shilani, Mustafa 29.5.2021. *Turkish-PKK fight forces evacuation of Christian village of Chalki in Duhok*. <https://www.kurdistan24.net/en/story/24613-Turkish-PKK-fight-forces-evacuation-of-Christian-village-of-Chalki-in-Duhok> (käyty 1.4.2022).

Maahanmuuttovirasto/ maatietopalvelu

14.12.2021. *Kristinuskoon kääntyneiden kanssa työskentelevä taho* [haastattelu].

9.12.2021. *Irakilainen pastori* [haastattelu].

26.11.2021. *Irakin kristittyjen parissa työskennellyt henkilö* [haastattelu].

12.3.2021. *Irak / Kristityt ja islamista luopuneet Diyalan läänissä*. [Saatavilla Tellus-lähtömaatietokannasta].

3.2.2021. *Irak / Kristityt, ateistit ja islamista luopuneet Bagdadissa ja Basrassa (Etelä-Irak)*. [Saatavilla Tellus-lähtömaatietokannasta].

30.10.2020. *Kristityt, ateistit ja islamista luopuneet Irakissa ja erityisesti Irakin pohjoisosissa (Irakin Kurdistan, Nineven lääni).*
[https://migri.fi/documents/5202425/5914056/Kristityt,+ateistit+ja+islamista+luopuneet+Pohjois-Irakissa MIG-2016445.pdf/](https://migri.fi/documents/5202425/5914056/Kristityt,+ateistit+ja+islamista+luopuneet+Pohjois-Irakissa_MIG-2016445.pdf/) (käyty 1.4.2022).

Minority Rights Group International 11/2017. *World Directory of Minorities and Indigenous Peoples – Iraq – Shabak.* <https://minorityrights.org/minorities/shabak/> (käyty 1.4.2022).

The National Interest/ Pipes, Daniel 19.9.2021. *Atheism Among Muslims is "Spreading Like Wildfire".* <https://nationalinterest.org/feature/atheism-among-muslims-%E2%80%9Cspreading-wildfire%E2%80%9D-193924> (käyty 1.4.2022).

The New Arab 12.1.2021. *One person killed as explosions target Baghdad alcohol store.* <https://english.alaraby.co.uk/news/one-person-killed-explosions-target-baghdad-alcohol-store> (käyty 1.4.2022).

The New Arab/ Kranz, Michal 4.11.2021. *Safe haven: What will Ankawa's new autonomy mean for Kurdistan's Christians?* <https://english.alaraby.co.uk/analysis/what-will-autonomy-mean-iraqs-largest-christian-town> (käyty 1.4.2022).

The New Arab/ Mercadier, Sylvain 10.3.2021. *Between coexistence and coercion: The KRG's mixed record with Iraq's Christian minorities.* <https://english.alaraby.co.uk/analysis/krgs-mixed-record-iraqs-christian-minorities> (käyty 1.4.2022).

The New York Times/ Arraf, Jane

16.10.2021. *After Iraqi Election, a Shiite Leader Emerges as an Unlikely U.S. Ally.*
<https://www.nytimes.com/2021/10/16/world/middleeast/iraq-sadr-election.html>
(käyty 1.4.2022).

5.3.2021. *In Iraq's Christian Heartland, a Feud Over a Town's Identity.*
<https://www.nytimes.com/2021/03/05/world/middleeast/iraq-christians-bartella-shabak.html> (käyty 1.4.2022).

Open Doors 24.1.2022. *Iraq: Full Country Dossier.*
<https://www.opendoors.org/persecution/reports/Full-Country-Dossier-Iraq-2022.pdf> (käyty 1.4.2022).

Parry, Jacqueline & Aymerich, Olga 1/2022. *Local Peace Agreements and the Return of IDPs with Perceived ISIL Affiliation in Iraq.* World Bank.
<https://openknowledge.worldbank.org/bitstream/handle/10986/36917/Local-Peace-Agreements-and-the-Return-of-IDPs-with-Perceived-ISIL-Affiliation-in-Iraq.pdf> (käyty 1.4.2022).

Reuters 1.3.2021. *Factbox: Iraq's Christian denominations.* <https://www.reuters.com/article/us-pope-iraq-christians-sects-factbox-idUSKCN2AT1UZ> (käyty 1.4.2022).

Rudaw/ Ali, Sura 13.1.2021. *One killed, another injured in Baghdad liquor store attacks: Iraqi media.* <https://www.rudaw.net/english/middleeast/iraq/130120211> (käyty 1.4.2022).

Rudaw/ Faidhi Dri, Karwan

25.5.2021. *Turkish bombardment damages church in Duhok village, terrifying villagers.*
<https://www.rudaw.net/english/kurdistan/250520213> (käyty 1.4.2022).

10.5.2021. *Duhok Christian village abandoned under intense Turkish military operation.*
<https://www.rudaw.net/english/kurdistan/100520211> (käyty 1.4.2022).

Rudaw/ Ramadan, Mushtaq 29.11.2021. *نمبر المسيحي.. تعرض لعدة هجمات وابتزاز من باعة الخمر في ميسان*. <https://www.rudawarabia.net/arabic/middleeast/iraq/291120212> (käyty 1.4.2022).

Rudaw/ Sirwan, Dilan 7.10.2021. *Ainkawa's Christians welcome move to elevate town's status*. <https://www.rudaw.net/english/kurdistan/07102021> (käyty 1.4.2022).

Shafaq News

25.12.2021. *Diyala churches remain dark with no life or celebrations*. <https://shafaq.com/en/Iraq-News/Diyala-churches-remain-dark-with-no-life-or-celebrations> (käyty 1.4.2022).

28.11.2021. *شرطة ميسان تكشف ملابس استهداف منزل عائلة مسيحية*. <https://shafaq.com/ku/امن/شرطة-ميسان-تكشف-ملابس-استهداف-منزل-عائلة-مسيحية> (käyty 1.4.2022).

6.9.2021. *استهداف مخزن لبيع المشروبات الكحولية بالعاصمة بغداد*. <https://shafaq.com/ar/امن/استهداف-مخزن-لبيع-المشروبات-الكحولية-بالعاصمة-بغداد> (käyty 1.4.2022).

USCIRF (United States Commission on International Religious Freedom)

4/2021. *Annual Report 2021*. https://www.uscirt.gov/sites/default/files/2021-04/2021%20Annual%20Report_0.pdf (käyty 1.4.2022).

[päiväämätön]. *Violating Rights. Enforcing the World's Blasphemy Laws*. https://www.uscirt.gov/sites/default/files/2020%20Blasphemy%20Enforcement%20Report%20_final_0.pdf (käyty 1.4.2022).

USCIRF (United States Commission on International Religious Freedom)/ Omer, Mohy 3/2022. *Religious Freedom in Iraq in 2021*. (Country Update: Iraq). <https://www.uscirt.gov/sites/default/files/2022-03/2022%20Iraq%20Country%20Update.pdf> (käyty 1.4.2022).

USDoS (The United States Department of State)

2021. *Iraq 2020 International Religious Freedom Report*. <https://www.state.gov/wp-content/uploads/2021/05/240282-IRAQ-2020-INTERNATIONAL-RELIGIOUS-FREEDOM-REPORT.pdf> (käyty 1.4.2022).

2020. *Iraq 2019 International Religious Freedom Report*. <https://www.state.gov/wp-content/uploads/2020/06/IRAQ-2019-INTERNATIONAL-RELIGIOUS-FREEDOM-REPORT.pdf> (käyty 1.4.2022).

2019. *Iraq 2018 International Religious Freedom Report*. <https://www.state.gov/wp-content/uploads/2019/05/IRAQ-2018-INTERNATIONAL-RELIGIOUS-FREEDOM-REPORT.pdf> (käyty 1.4.2022).